

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

Tomáš Kučera

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

Problematika korupce příslušníků Policie ČR a její prevence

The issue of corruption among the police force of the Czech Republic and its prevention

Autor: Tomáš Kučera

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika

Vedoucí práce: doc. JUDr. Jan Hejda, Ph.D.

Datum odevzdání: 22. února 2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: Tomáš Kučera

Osobní číslo: P080031

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika

Název tématu: Problematika korupce příslušníků Policie ČR a její prevence

Zadávací katedra: Katedra pedagogiky a psychologie

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je provést analýzu problematiky korupce příslušníků Policie ČR a její vývoj v Jihočeském kraji v porovnání s ČR v uplynulém časovém období a na tomto základě vyhodnotit preventivní opatření tohoto protiprávního jednání.

Záměr:

Vymežit charakteristiku korupce, její rysy, členění, příčiny, rizikové faktory, uvést typické případy policejní korupce a její prevenci v rámci rezortu a na základě zjištěných statistických údajů provést vyhodnocení preventivních opatření a poukázat na problematiku zjišťování a vyšetřování protiprávního jednání.

Vedoucí bakalářské práce: doc. JUDr. Jan Hejda, Ph.D.
FM VŠE Jindřichův Hradec

Datum zadání bakalářské práce: 10. března 2010

Datum odevzdání bakalářské práce: 31. března 2011

P r o h l á š e n í

**Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma
„Problematika korupce příslušníků Policie ČR a její prevence“
jsem vypracoval samostatně.**

**Použitou literaturu a podkladové materiály
uvádím v přiloženém seznamu literatury.**

**Současně prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění
souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě ve veřejně
přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých
Budějovicích na jejich internetových stránkách.**

České Budějovice, únor 2011

podpis studenta

A n o t a c e

V bakalářské práci jsou vymezeny charakteristiky korupce, její rysy, členění, příčiny a rizikové faktory, typické formy policejní korupce a současná preventivní opatření aplikovaná u Policie ČR. Na základě statistických údajů je vyhodnocen vývoj korupčního jednání příslušníků Policie ČR v letech 2003 – 2009 a účinnost aplikovaných preventivních opatření. Poukázáno je také na problematiku zjišťování a vyšetřování tohoto protiprávního jednání.

A n n o t a t i o n

In this bachelor thesis there are pin-pointed basic characteristics of corruption, main features, types causes and risk factors, the usual forms of police corruption and currently applied prevention measures within the police force. The trend in corruption behaviour within the Czech police force in years 2003 – 2009 and the efficiency of applied prevention measures have been evaluated based on available statistic data. Included are also points related to issues of detection and investigation into this unlawful behaviour.

P o d ě k o v á n í

**Rád bych poděkoval především vedoucímu práce doc. JUDr. Janu Hejdovi, Ph.D.
za trpělivost, podněty a cenné rady, které mi poskytl při vypracování této bakalářské
práce.**

Obsah

Úvod	9
1. Teoretická část.....	11
1.1 Problematika korupce obecně	11
1.1.1 Pojem korupce	12
1.1.2 Příbuzné pojmy	13
1.1.3 Charakteristika, rysy, formy, členění korupčního jednání.....	14
1.1.4 Příčiny korupce.....	16
1.2 Policie České republiky.....	17
1.2.1 Etický kodex a další právní normy upravující činnost policie.....	17
1.2.2 Korupce příslušníků Policie ČR.....	18
1.2.3 Typické formy korupce příslušníků policie.....	19
1.2.4 Příčiny policejní korupce, rizikové faktory.....	21
1.2.5 Indikátory korupčního chování.....	22
1.2.6 Indikátory ohrožení korupcí.....	22
1.3 Problematika zjišťování a vyšetřování protiprávního jednání.....	23
1.3.1 Náplň činnosti Inspekce Policie České republiky.....	24
1.4 Problematika prevence korupčního jednání.....	26
1.4.1 Možnosti prevence korupčního jednání obecně.....	26
1.4.2 Metody a postupy prevence používané u Policie ČR.....	27
1.4.3 Represivní opatření.....	28
1.4.4 Současné trendy.....	28
1.5 Korupce a české trestní právo.....	29
1.6 Korupce a média.....	31
1.6.1 Vybrané medializované případy korupčního chování policistů.....	31
2. Praktická část.....	33
2.1 Příklady korupčního jednání policistů.....	33
2.2 Vývoj korupce příslušníků policie ČR v letech 2003 – 2009.....	34
2.2.1 Rozbor statistických údajů.....	34

2.2.2 Analýza a vyhodnocení.....	42
2.3 Prevence korupčního chování příslušníků Policie ČR.....	43
2.3.1 Aktuální situace.....	44
2.3.2 Vzdělávání jako prostředek v boji proti korupci	45
2.3.3 Protikorupční linka	47
Závěr	49
Seznam literatury	51
Seznam tabulek a grafů.....	52
Seznam příloh.....	53

Úvod

Snaha člověka protislužbou nebo dary rozličných forem získat si přízeň vyšší moci je staré jako lidstvo samo. Už u členů primitivních lidských společenství byla zřetelná snaha naklonit si přinášením darů nejrozmanitější būžky. Tedy snaha uplatit ty, jimž byla připisována moc ovlivňovat kvalitu jejich života.

A už tehdy se našli jedinci, kteří si na tehdy skutečně naivních představách svých soukmenovců dokázali vybudovat své výhodné postavení. Pasovali se do role spolupracovníků s božstvy a tím, že se stali mezistanicí pro tlumočení proseb a předávání darů a obětín, si bez velké námahy podstatně zlepšili svou osobní životní úroveň.

Dobám zlatých časů pro šamany, zaříkavače a kouzelníky dávno odzvonilo. V průběhu tisíciletí se začala vytvářet zcela jiná hierarchie společnosti. Mnohé se změnilo. Ale troufám si tvrdit, že v každé době se našli jedinci či celé společenské skupiny, které dokázaly těžit ze svého postavení přijímáním nebo dokonce vynucováním si materiálních či jiných výhod.

Zkrátka, ke zneužívání moci nebo postavení k vlastnímu obohacování, mnohdy velmi necitelnému a hraničnímu s lidskostí, docházelo, dochází a obávám se, že určitou měrou přes všechny snahy k nápravě, docházet bude.

Šokující a alarmující je ale takovéto chování v případě, kdy k němu dochází v řadách policie, kde hlavní náplní, podstatou a smyslem práce je právě ochrana společnosti před protiprávním jednáním. Už z tohoto titulu by právě policie měla dodržovat všechny právní, ale samozřejmě také morální normy.

Problematika korupce v řadách policie se mi zdá být opravdu tématem hodným pozornosti. Proto jsem si jej vybral jako téma pro svou bakalářskou práci, přestože jsem ještě netušil, jak moc se toto téma stane palčivým a aktuálním v příštích dnech a měsících.

V návaznosti na politické změny po volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2010 se dostalo téma korupce na přední stránky novin a zpravodajství vůbec. Vzhledem k tomu, že jsem zastáncem myšlenky, že jediné otevřená diskuse o tomto tématu může přinést nové cesty ke zlepšení situace v boji proti korupčnímu jednání nejen v řadách příslušníků Policie ČR, jsem tuto situaci vítal.

Cílem této práce je přiblížit čtenáři komplexní pohled na problematiku korupce se

zaměřením na možné formy policejní korupce a na základě statistických údajů Inspekce MV a Inspekce Policie ČR provést analýzu vývoje korupčního jednání policistů v letech 2003-2009. V práci bude využito poznatků získaných z odborné literatury, na základě zjištěných statistických údajů budou zodpovězeny předem stanovené výzkumné otázky a budou vyhodnocena uplatňovaná preventivní opatření. Data budou zpracovávána metodou výběru, analýzy a následného srovnávání.

1. Teoretická část

Obsahem této části je komplexní pohled na problematiku korupce včetně vymezení jejích rysů, charakteristik a indikátorů jejího možného výskytu. Také jsou zde uvedeny typické formy policejní korupce, problematika prevence a vyšetřování. Vše je základem pro úspěšný postup proti tomuto negativnímu sociálnímu jevu.

1.1 Problematika korupce obecně

Problematika korupce byla v českých podmínkách obecně po dlouhá léta vnímána, jako společenské tabu, o kterém se nemluví, ale všichni o něm ví a záleží na každém, jak se s ním vypořádá. Jinými slovy, zda se aktivně zapojí nebo bude postávat opodál a trpně přivírat oči nad jednáním ostatních.

Základní právní normou, ve které jsou upravena základní práva a povinnosti všech osob žijících na území ČR, je Ústava České republiky, spolu s Listinou základních práv a svobod. Stejně jako v jiných demokratických státech tato právní norma zastřešuje celý právní řád.

V ústavě je vymezen rozsah státní moci a její omezující a naopak ochranný dopad do práv a svobod jednotlivce.

Z hlediska korupce příslušníků policie a veřejných činitelů je zásadní již její třetí a dále navazující čtvrtý odstavec.

Celková koncepce Listiny základních práv a svobod směřuje k vymezení základních zaručených práv a nezbytných omezení, tak aby bylo možné zajistit ochranu veřejného pořádku a zároveň bránit zneužívání těchto práv.

Značný přínos v boji proti korupci by jistě mělo mimo jiné také dodržování obecně uznávaného pravidla, že: „Svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda druhého.“

V dnešní době je již na toto téma veřejně debatováno, ale budeme-li k sobě upřímní, musíme si přiznat, že stále bez valného dopadu do reálného života společnosti. Ve své práci sice uvedu i další způsoby korupčního jednání, ale jistě nebudu daleko od pravdy, pokud budu považovat za základní pilíře korupčního jednání brání úplatku a podplácení. Jde o společenské nešvary, které zdánlivě nevypadají příliš nebezpečně (rozsahem, dopady), ale

ve skutečnosti jsou to právě ta semínka, ze kterých klíčí každá velká korupce. Nebudu je proto ve své práci nikterak odsouvat do pozadí.

1.1.1 Pojem korupce

Na úvod je důležité vymezit si pojem korupce, tak jak je nejčastěji chápán. Pojem korupce (z lat. corrumpere tj. zmařit, zkazit, uplácet, podplácet) není jednoznačně definován. Ve své práci budu vycházet ze dvou **obecných** a často užívaných definic pojmu korupce.

I. Korupce dle Josepha Nye: „*Chování, které se odchyluje od formálních povinností veřejné role pro soukromé (osobní, rodinné nebo skupinově orientované) zájmy, pro finanční nebo statusový zisk a dále o jakékoliv chování, které porušuje pravidla za účelem zvýšení soukromého vlivu.*“

II. Korupce dle KONGRESU OSN v Káhiře (1995): „*Úplatkářství nebo jiné jednání ve vztahu k osobám, jimž byla svěřena odpovědnost ve veřejném nebo soukromém sektoru, které porušuje jejich povinnosti vyplývající z jejich postavení veřejného činitele, soukromého zaměstnance, nezávislého podnikatele a směřuje k získání neoprávněných výhod jakéhokoliv druhu pro ně samé nebo pro jiné.*“¹

III. Z **policejního hlediska** je korupce chápána jako zneužití postavení, které je spojeno s porušením principu nestrannosti při rozhodování. Takové jednání je motivováno vidinou materiálního zisku nebo získání jiných výhod.

V každém korupčním vztahu je vždy někdo, kdo rozhoduje. Je patrná jeho moc odchýlovat se od nastavených pravidel a výměna takto vychýleného rozhodnutí za výhodu a protiprávnost nebo amorálnost takového výměnného vztahu. Korupce je proto považována za projev chyby v rozhodovacím a řídicím procesu.

Účast v korupčním stavu je v neposlední řadě etickým a mravním selháním jednotlivců. Schopnost organizace korupci potlačovat a bránit se jí je ukazatelem úrovně vnitřní kultury celého institucionálního systému jako takového a z ní vyplývajících norem chování v příslušných institucích. Korupce může ve svém důsledku ohrozit životaschopnost demokratických institucí a tržních ekonomik a zároveň bezpečnost státu, a to jak z hlediska

¹ Dalecký, J.: *Charakteristika a etiologie korupce* [online]. Dostupné z <http://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/1-2009/korupce-dalecky.htm>

vnitřní, tak i vnější bezpečnosti.²

1.1.2 Příbuzné pojmy

Klientelismus – je vlastně nejrozšířenější formou korupce u nás. Lze ho chápat jako nelegitimní proces rozhodování založený na protekci a konexích. „*Podstatou klientelizmu je reciproční charakter poskytování statků, služeb, záruk či závazků.*“³ V podstatě se jedná o to, že k požadovaným statkům (pracovní místo, zakázka) se dostane ten, kdo přísluší k určité skupině, aniž by přesvědčil svými schopnostmi a znalostmi nebo kvalitou odvedené práce.

Nepotismus – je odvozen od latinského slova „NEPOS“, které v překladu znamená synovec. Je tak označován systém dosazování do funkcí osob příbuzných či jinak spřízněných oproti kandidátům ostatním. Nepotismus je formou protekce. K nepotismu může docházet ve veřejném, tak i soukromém sektoru.⁴

Lobbing – má svůj původ v USA a pojem je odvozen z anglického slova „LOBBY“, které představovalo předsíň, kuloár, halu, ale také nátlakovou skupinu. Může jít za určitých podmínek (ovlivňování v mezích zákona, přesvědčování argumenty, děje se veřejně) o legální zastupování a prosazování zájmů při schvalování legislativy, ale i ovlivňování exekutivních rozhodnutí na státní či samosprávné úrovni. V České republice působí několik set lobbyistů, jejichž činnost není legislativně upravena a není ani regulována žádným oborovým orgánem. „*Nejčastější metodou lobingu jsou přesvědčování jednotlivých poslanců, tlak veřejného mínění a vliv médií.*“⁵ V negativních případech, při používání nelegitimních metod, se lobby významně překrývá s korupcí.

Dar – původní funkcí daru bylo prohlubování sociálních vztahů a odstraňování komunikačních bariér. Měl tedy pouze symbolickou hodnotu, nebyl vyžadován, byl předáván viditelným způsobem a je ho proto nutné odlišovat od úplatku.

² Interní protikorupční program Ministerstva vnitra, Příloha k PMV č. 29/2010, s. 4

³ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J.: *Korupce*, Praha : Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005, s. 7

⁴ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J.: *Korupce*, Praha : Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005, s. 6-7

⁵ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J.: *Korupce*, Praha : Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005, s. 6

Obecně by mělo platit, že osoby ve veřejném postavení by neměly v souvislosti s výkonem svého povolání přijímat žádné dary.

1.1.3 Charakteristika, rysy, formy, členění korupčního jednání

Charakteristika korupčního jednání

Korupční jednání je vztah mezi více zúčastněnými – minimálně mezi „korumpujícím“ a „korumpovaným“. Korupce se řídí podle pokřivené „korupční morálky“. (Kdo odmítá úplatky, je pokládán za hlupáka. Kdo podá svědectví orgánům činným v trestním řízení, je pokládán za zrádce.) Dát úplatek se pokládá za slušnost a znalost dobrých mravů.

Korupce nemá charakter běžné obchodní transakce, neboť je postavena na osobní závislosti (ekonomické, osobní, emocionální). V korupčním vztahu není obětí. (Ztráta jde na vrub společnosti, na jejíž úkor se akt uskutečnil.) Jedná se o diskriminační akt, který je v přímém rozporu s principem rovných příležitostí a elementárních spravedlností. Vždy jde o neoprávněné zvýhodňování jednotlivců či skupin. V tom také spočívá destruktivnost korupce. Nejde o ztrátu jednoho ve prospěch zisku druhého, ale o ztrátu všech. Tato destrukce může v nejzazším případě vést až ke kolapsu systému – ekonomického, bezpečnostního.⁶

Chceme-li si přiblížit, **proč je vlastně korupce nebezpečná**, musíme uvést dopady její existence ve čtyřech rovinách.

- 1) V rovině ekonomické korupce působí demotivačně tím, že zvýhodňuje některé účastníky ekonomických vztahů a působí tak proti pravidlům otevřené soutěže. Svým působením generuje „neproduktivní“ náklady a brzdí tak hospodářský růst.
- 2) V rovině sociální korupce prohlubuje sociální nerovnost a porušuje základní principy sociální spravedlnosti. Zvětšují se rozdíly mezi chudými a bohatými.

⁶ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J.: *Korupce*, Praha : Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005, s. 8

- 3) Dopady do oblasti politické působí diskreditaci demokracie a oslabují důvěru v právní stát a vytváří tak podmínky pro nástup diktatury.
- 4) Nezpochybnitelný je negativní vliv na morálku jedinců a jejich demotivaci. Napomáhá rozvoji „korupční morálky“, která říká, že korupce je normální.

Rysy charakterizující korupci

Základním rysem korupce je, že jde o cílevědomé porušování pravidel chování. Konkrétně jde například o zneužívání postavení, funkce, moci uvnitř státu, ale i v mezinárodním měřítku. Dalším rysem identifikujícím korupci je porušování principu rovného a nestranného rozhodování. Účastníci korupčních vztahů získávají nespravedlivou výhodu na úkor ostatních případně i celé společnosti.

Členění korupce

I. členění korupce dle oblasti ve které působí

- a) korupce v soukromé sektoru – jedná se o nekalé aktivity v oblasti lobbingu, klientelismus,
- b) korupce ve veřejné správě

II. členění korupčního jednání dle rozsahu

Podle rozsahu můžeme korupci rozdělit na korupci **malou** a korupci **velkou**. Malou korupci chápeme ve smyslu drobného často se opakujícího úplatkářství nebo protekcionářství. Vyskytuje se v oblasti rozhodování ve veřejné správě na všech úrovních i v soukromém sektoru.

Velká korupce zpravidla prorůstá do mocenských a politických struktur. (Typickým příkladem je oblast získávání veřejných zakázek, dotací, subvencí, privatizace státního majetku a podobně.)

III. členění korupce ve veřejné správě

- 1) Malá administrativní korupce – zde se jedná o podplácení úředníků, záměrně nepřehlednou regulaci, zastírání pravidel, špatnou organizaci a v neposlední řadě zneužívání pravomoci vyplývající z dozorové činnosti ve veřejné správě.
- 2) Zneužívání veřejných zdrojů – sem lze zařadit zpronevěru, nehospodárné využívání veřejných zdrojů, soukromý prospěch z privatizace, zneužívání úřední moci při udělování veřejných zakázek, nepotismus, klientelismus a prodej pozic.⁷

1.1.4 Příčiny korupce

Příčiny korupce můžeme hledat jednak na straně institucí a jednak na straně lidí. Vždy jde o jejich selhání. Korupce je tedy možná, protože jí instituce nebo nedokonalé zákony umožňují, a postoje lidí podporují nebo tolerují.

Za motivaci korupčního chování můžeme označit velký prospěch plynoucí z korupčního jednání v porovnání s relativně nízkým rizikem odhalení, usvědčení a potrestání. Prostor pro korupci tedy vytvářejí neexistující pravidla, mezery a nedostatky v pravidlech, nejasně nastavená pravidla a neexistující sankce, které by donutily dodržovat nastavená pravidla.

Korupční jednání je vždy otázkou poptávky a nabídky, proto příčiny souvisí s ochotou úplatky dávat a úplatky přijímat.⁸

Příklad: Dopravní policista provádí silniční kontrolu, při které zastaví a kontroluje řidiče osobního automobilu, který předjížděl jiné vozidlo na místě, kde je to zakázané dopravní značkou. Při projednávání přestupku policista přestupci sdělí, že za tento přestupek mu bude na jeho konto přiděleno 6 bodů a hrozí mu ve správním řízení pokuta od 5000 do 10000,-Kč. Policista přestupci nabídne, že pokud mu dá 2000,-Kč bez pokutových bloků, nebude přestupek nikam oznamovat a body mu přiděleny nebudou. Přestupce tak ve většině případů na tuto „transakci“ přistoupí, protože je to pro něho výhodnější, levnější

⁷ Transparency international: *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*, Praha : [s.n.], 2008, s. 35

⁸ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J.: *Korupce*, Praha : Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005, s. 9

a ještě mu nebudou přiděleny body. Vzhledem k tomuto nebude také toto korupční jednání policisty oznamovat, proč také? Policista si o úplatek řekne, protože předpokládá, že řidič bude s takto vyřízeným přestupkem spokojen, on si přilepší. A kdyby náhodou řidič jeho jednání oznámil, předpokládá také, že se jeho jednání bude obtížně dokazovat.

1.2 Policie České republiky

Z historického hlediska byla Policie ČR jako ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky zřízena zákonem č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů a to zákonnou přeměnou tehdejšího Sboru národní bezpečnosti. V současné době upravuje její postavení zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Policie ČR slouží veřejnosti a jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek. Dále také odhalovat trestnou činnost a předcházet jí, bojovat proti terorismu a organizovanému zločinu, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku veřejného pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony.⁹ Policie ČR je ve své činnosti podřízena Ministerstvu vnitra ČR, řídí jí Policejní prezidium, v jehož čele stojí policejní prezident.

Policie se tedy stará zejména o vnitřní bezpečnost a pořádek ve státě, což činí prostřednictvím policistů, kteří působí v různých útvech, ať již s celorepublikovou nebo s územně vymezenou působností.

Mezi základní policejní služby patří služba pořádkové a železniční policie, služba dopravní policie, služba cizinecké policie. Dále pak služba kriminální policie a vyšetřování, služba správních činností, ochranná služba.

1.2.1 Etický kodex a další právní normy upravující činnost policie

Úkolem policisty v demokratickém státě je především chránit bezpečnost a pořádek, prosazovat zákonnost, chránit práva a svobody osob, preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírat ji, usilovat o trvalou podporu a důvěru veřejnosti.

⁹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Policisté musí při plnění svých úkolů, které na ně delegovala společnost prostřednictvím zákona, vycházet z Ústavy České republiky a Listiny základních práv a svobod, které vymezují určité mantinely zásahu státu do občanské oblasti. Práci v Policii České republiky i samotný výkon policejní služby je nutné chápat jako celoživotní povolání se všemi zákonnými a morálními pravidly. Oprávnění a povinnosti policistů jsou vymezeny v zákoně o Policii České republiky č. 273/2008 Sb.

Ke zkvalitnění práce policistů přispívá i Etický kodex Policie České republiky vydaný Rozkazem policejního prezidenta č. 1/2005 v témže roce v návaznosti na Deklaraci o policii, přijaté Rezolucí rady Evropy v roce 1979.

Z hlediska korupce jsou zásadní požadavky na postoj policisty obsaženy v článku 3, Etického kodexu Policie České republiky: ...**“zásadně odmítat jakékoliv korupční jednání, netolerovat tuto protizákonnou činnost u jiných příslušníků Policie České republiky, odmítnout dary nebo jiné výhody, jejichž přijetím by mohlo dojít k ovlivnění výkonu služby“**..., a dále v článku 4: ...**„netolerovat ani nekryt podezření z trestné činnosti jiných příslušníků Policie České republiky a trestnou činnost neprodleně oznámit“**¹⁰...

Policistou by se měl stát takový občan, který chce ve svém životě zastávat a ctít zákon, přistupovat individuálně a spravedlivě ke každému občanovi a prohlubovat svoje znalosti a odbornou kvalifikaci. Vzhledem k charakteru policejní práce musí policista dodržovat kázeň a přispívat k dobré pověsti a obrazu policie jako celku.

Nově přijatí policisté po přijetí do služebního poměru absolvují základní odbornou přípravu, která jim poskytuje vědomosti a dovednosti, rozvíjí jejich schopnosti a postoje, a učí je uznávat hodnoty v souladu s výkonem policejní činnosti.

1.2.2 Korupce příslušníků Policie ČR

Stejně jako běžní občané i policisté jsou součástí společnosti jako celku a je logické, že na ně působí všechny faktory a rysy dané reálným stavem společenských vztahů, ekonomickou, sociální i morální úrovní ve společnosti existující v daném období.

Velmi závažným jevem, který je velmi negativně vnímán širokou veřejností je trestná činnost příslušníků Policie České republiky.

¹⁰ Etický kodex Policie ČR, [online]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx>

Česká veřejnost (dle průzkumů veřejného mínění) považuje policii za jednu z nejzkorumpovanějších složek státní správy. Jde o závažné zjištění, pokud si uvědomíme, že jde o instituci určenou k potírání a řešení tohoto společenského problému. Musíme samozřejmě vzít v úvahu vliv masmédií, která vycházejí z nevyvážených informací. Na jejich podkladě lze pak nabýt dojmu, že v policejních řadách je tato činnost masovou a naprosto běžnou záležitostí.

Nejprve by bylo jistě dobré vymezit si příčiny, které nejčastěji vedou k tomuto protiprávnímu jednání příslušníky policie.

Příčiny korupce u policie mohou vycházet ze tří základních zdrojů:

- 1) personální příčiny – lidská slabost, nadměrná horlivost,...
- 2) institucionální příčiny – vychází ze specifického stylu vedení a organizace
- 3) sociální příčiny – navázané na sociální a politické podmínky policejní práce

1.2.3 Typické formy korupce příslušníků policie

Policejní korupci lze rozdělit do těchto základních forem:

Jednoduchá policejní korupce představuje případy korupce, které na první pohled nevypadají příliš společensky nebezpečné.

Typickým příkladem může být:

- nevydávání pokutových bloků
- prominutí přestupku za menší úplatu
- přijímání drobných darů jako projevů vděčnosti
- přijetí nabídky na zvláštní slevu při nákupu
- využívání služebního auta k soukromým účelům

Spíše sofistikovaná policejní korupce představuje korupci jakési střední úrovně. Jedná se například o:

- vydírání pachatelů
- vydávání povolení k pobytu či zbrojních průkazů osobám, které na to nemají nárok

- pozměnění záznamů o nehodě či její fingoání
- spolupráce na organizovaném obchodu s nelegálně nabytým zbožím

Sofistikovaná (mocná) korupce policistů představuje jednání s vysokou společenskou nebezpečností, jejíž provádění i zastírání je poměrně komplikované a vyžaduje značné znalosti a možnosti pachatele. Ve většině případů může jít o napojení na organizovaný zločin jako příklad takového jednání lze uvést:

- neoprávněné poskytování informací z policejních databází
- vybírání výpalného
- zastavení trestního řízení
- vedení vyšetřování do ztracena
- varování před tím, že policie prošetřuje činnost jedince nebo organizace
- poskytování informací o tom, jak páchat trestnou činnost tak, aby byla nepostižitelná.¹¹

Členění korupčního jednání policistů dle motivace:

- 1) **účelově nepravdivé šetření smyšlených dopravních nehod, vloupání a podobně** – za účelem získání podílu z plnění od pojišťovny – „odměna“ za sepsání protokolu
- 2) **vyžadování a přijímání plnění v souvislosti s prováděním správních úkonů** – rychleji, pokud záleží na úsudku policisty, pokud občan nemá nárok (na vydání určitého rozhodnutí...)
- 3) **skutky páchané v souvislosti s dozorem nad silničním provozem** – pokuty bez bloku, „sleva“ z vysoké pokuty a použití pro vlastní potřebu
- 4) **obchod s informacemi** – získanými z policejní databáze, vytipovávání ideálního způsobu (kde, kdy, co, jak provést) spáchání trestného činu, informace o probíhajícím trestním řízení proti dané osobě, a podobně

¹¹ Dalecký, J.: *Charakteristika a etiologie korupce* [online]. Dostupné z <http://bezpecnostni-sbory.wbs.cz/clanky/1-2009/korupce-dalecky.htm>

- 5) **kupčení s beztrestností** – vyžadováno plnění za ne zahájení úkonů v trestním řízení, vyhrožování zahájení trestního řízení proti nevinnému a požadavek úplaty za ne zahájení, účelové vedení trestního řízení za úplatu tak aby „klient“ zůstal beztrestný.¹²

1.2.4 Příčiny policejní korupce, rizikové faktory

V článku „Korupce v policii“ se autor Leo SALVET zabývá změnami, které proběhly v Policii ČR od roku 1989 do současnosti. Názory na příčiny korupce obsažené v tomto článku mě zaujaly a do značné míry se s nimi také ztotožňuji.

Srovnává zde situaci, kdy byla policie takřka jednou rodinou zajišťující svým členům dostatečné zázemí (sociální, zdravotní, psychologické...) umožňující plné pracovní nasazení policistů s dnešními podmínkami značné kariérní nejistoty. Z příslušníků policie s poměrně vysokým sociálním statutem vážících si svého povolání se vlivem uskutečněných změn stali lidé takřka na obtíž, se sociálními jistotami sotva na úrovni řadových zaměstnanců v pracovním poměru. Nelze se pak, jak autor uvádí divit, že se někteří nedokázali s novou sociální situací vyrovnat a přilepšovali si, jak to bylo možné.

Počátkem devadesátých let docházelo také k podivné privatizaci bývalého majetku policie a prospěch z ní plynoucí zejména vyšším funkcionářům, byl také nevhodným precedensem.

Dočasně byla také omezena kontrolní činnost zrušením federální inspekce ministra vnitra, vojenské prokuratury a vojenského soudnictví a následným vznikem inspekce ministra vnitra.

S obdobím probíhající transformace byla také spojena značná personální mobilita. Jednak šlo o jakousi očistu policejního sboru a nábor nováčků mnohdy nevhodnou formou a ne dostatečně kvalitním výběrem. Policie také ztratila důležitou střední vrstvu vzdělaných, výkonných profesionálů, kteří neodolali lákadlu lépe placené práce v soukromém sektoru, kde byly jejich zkušenosti oceněny.

Noví policisté byli zaškolováni málo zkušenými policisty, mnohdy i bez potřebných předpokladů (morálních...). Stávalo se, že i na odborná místa byli tímto způsobem dosazováni policisté, kteří nezvládali svou profesní roli a podléhali korupčním tlakům.

¹² Policista, 07/2008, článek Korupce v policii, [online]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/policista-obsah-cisla-7-2008.aspx>, příloha malá.pdf

Rizikovým faktorem, který rozhodně nenapomáhá v boji s korupcí je také zakořeněný předpoklad odpovědnosti nadřízených za protizákonné jednání jejich podřízených.¹³

1.2.5 Indikátory korupčního chování

Jinými slovy: „Jak poznáme, že by mohlo jít o zkorumpovaného jedince?“

Mezi indikátory korupčního chování můžeme zařadit:

- 1) neúměrně vysoké materiální statky
- 2) aktivity neslučitelné s profesní etikou
- 3) neslužební kontakty s kriminální komunitou
- 4) neslužební kontakty se zájmovými osobami
- 5) familiární vztahy se zájmovými osobami
- 6) pochybení prospívající zájmovým osobám
- 7) rozporuplné úřední výkony
- 8) vyřizování úředních výkonů „stranou“
- 9) snaha ovlivňovat rozhodování kolegů¹⁴

Tyto ukazatele je jistě dobré znát, abychom dokázali odhalit možné korupční chování a mohli mu účinně bránit.

1.2.6 Indikátory ohrožení korupcí

Jedná se o ukazatele, jejichž přítomnost může zvyšovat riziko, že daný jedinec podlehne korupčnímu jednání.

Mezi indikátory ohrožení korupcí můžeme zařadit následující psychosociální aspekty, které nejsou řazeny ani podle závažnosti ani častosti výskytu:

- 1) nedostatek finančních prostředků
- 2) finanční problémy blízkých příbuzných
- 3) půjčky, hypotéky, splátky
- 4) enormní vyživovací povinnosti

¹³ Policista, 07/2008, článek Korupce v policii, [online]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/policista-obsah-cisla-7-2008.aspx>, příloha malá.pdf

¹⁴ ŠÍDLŮ, O.: *Indikátory korupce*, Policejní prezidium České republiky, Odbor vnitřní kontroly

- 5) radikální změna hodnotového systému
- 6) ztráta motivace k žádoucímu jednání
- 7) neúspěšnost v osobních vztazích, ve studiu
- 8) nízké sebepojetí, komplexy méněcennosti
- 9) neuspokojené představy o kariéře
- 10) pracovní přežazení pociťované jako křivda
- 11) profesní vyhoření (burn-out syndrom)
- 12) sklony k laxnímu výkonu povinností
- 13) nezájem o profesní růst
- 14) nezájem o pozitivní sankce (odměny atd.)
- 15) snižování vážnosti povinností
- 16) snižování vážnosti mravních principů
- 17) snižování vážnosti Etického kodexu PČR
- 18) alkoholový abúzus
- 19) podezření na drogy jakéhokoli druhu
- 20) hráčství
- 21) jakákoli jiná patologická závislost¹⁵

1.3 Problematika zjišťování a vyšetřování protiprávního jednání

V obecné rovině je za účelem zjišťování a vyšetřování korupčního jednání zřízen **Útvar odhalování korupce a finanční kriminality** služby kriminální policie a vyšetřování (ÚOKFK). Cílem vytvoření ÚOKFK bylo vytvoření vysoce specializované, odborně zdatné, maximálně flexibilní, mobilní a morálně silně odolné policejní složky, která by se měla zaměřit na boj s nejnebezpečnějšími formami korupce a závažné hospodářské a finanční kriminality. Základem práce tohoto útvaru je důsledné využívání kriminálního zpravodajství jako základní metody vysoce profesionálního získávání a zpracování aktuálních informací, jejich analýzy a následného využití pro rozhodovací proces orgánů státu v oblasti předcházení korupčnímu jednání, ekonomické kriminalitě a tak podobně.¹⁶

¹⁵ ŠÍDLLO, O.: *Indikátory korupce*, Policejní prezidium České republiky, Odbor vnitřní kontroly

¹⁶ Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování, [online]. Dostupné z <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/policie/prezentace/uokfk.html>

Zjišťováním a prověřováním korupčního jednání a trestné činnosti policistů a zaměstnanců policie obecně se zabývá **Inspekce Policie České republiky**, dříve Inspekce ministra vnitra (dále jen "inspekce") a Odbor vnitřní kontroly Policejního prezidia České republiky, vyšetřování policistů provádí státní zástupce.

Inspekce Policie České republiky je útvarem ministerstva vnitra určeným pro inspekční činnost. Základním předmětem činnosti inspekce je odhalovat a prověřovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je policista nebo zaměstnanec policie, a zjišťovat pachatele v rozsahu stanoveném postupem podle trestního řádu. Inspekce je pověřena také prošetřováním stížností ve vymezeném rozsahu. Zároveň je pověřena prováděním zkoušky odolnosti vůči různému protiprávnímu jednání policistů ("zkouška spolehlivosti").

Tento útvar je sice v přímé podřízenosti ministra vnitra, ale funkčně nezávislý a organizačně oddělený od řídicích struktur ministerstva. V inspekci působí policisté ("inspektoři") povolání k plnění úkolů ministerstva a dále zaměstnanci inspekce.

Inspektoři, přesto že jsou příslušníky Policie ČR, nepodléhají pravomoci policejního prezidia, ale podléhají přímo řediteli inspekce. Veškerá činnost inspekce, jakožto policejního orgánu, je pod přímým dozorem státních zástupců příslušných Okresních státních zastupitelství, a to v souladu s příslušnými ustanoveními trestního řádu.

1.3.1 Náplň činnosti Inspekce Policie České republiky

- provádí operativně pátrací činnost s použitím operativně pátracích prostředků a podpůrných operativně pátracích prostředků
- provádí úkony policejního orgánu podle ustanovení trestního řádu
- zjišťuje kontrolními metodami, zda se policisté nedopustili trestného činu
- vyřizuje ve své působnosti petice nebo stížnosti na policisty povolané k plnění úkolů v ministerstvu, policejního prezidenta a jeho náměstký, ředitele středních policejních škol ministerstva, pokud jsou policisty
- podílí se na tvorbě a realizaci koncepce a programů předcházení a odhalování trestné činnosti páchané policisty
- provádí kriminalistické analýzy

- spolupracuje na mezinárodní úrovni s obdobně postavenými útvary a institucemi jiných států
- v souladu s právními předpisy a interními akty řízení spolupracuje s ministerstvem při zajišťování informovanosti veřejnosti a poskytuje informace sdělovacím prostředkům.¹⁷

V návaznosti na změnu zákona v roce 2009 byla výrazně změněna působnost a základní úkoly inspekce.

Došlo k rozšíření její působnosti z orgánu činného v trestním řízení v postavení policejního orgánu. Zatímco do roku 2008 byla oprávněna objasňovat a prověřovat podezření z protiprávního jednání příslušníků Policie České republiky a odhalovat pachatele z řad policistů, od 1. 1. 2009 spadají do její působnosti mimo jiné odhalování trestné činnosti a jejich pachatelů také z řad zaměstnanců policie.

Dále je potřeba uvést, že na základě zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky připadl inspekci zcela nový úkol a to, provádění zkoušek odolnosti vůči protiprávnímu jednání. Jedná se o zkoušení spolehlivosti policistů a zaměstnanců policie. Tato nově svěřená problematika se od ostatních činností inspekce výrazně liší po obsahové i metodické stránce. Jde o „novinku“, pro kterou bylo potřeba vytvořit organizační a personální zázemí a dále vypracovat a nastavit pravidla a metody postupu policistů, kteří byli k provádění zkoušek spolehlivosti určeni.¹⁸

Problematika zjišťování a vyšetřování korupčního jednání policistů obecně naráží zejména na problém získání prvotní informace (podnětu). Pokud si policista o úplatek řekne, je samozřejmě možné jeho chování nahlásit. Dle mého názoru je však takových případů málo a v případě, že je úplatek nabídnut korumpujícím korumpovanému policistovi dobrovolně, je těžké takové chování odhalit. Dalším problémem je neochota nadřízených hlásit podezření na takové jednání u svých podřízených z důvodů předpokládané spoluviny. V neposlední řadě je vyšetřování policistů komplikované díky sporné nestrannosti „kolegů“ policistů.

¹⁷ § 103 až 107, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

¹⁸ Inspekční zpráva za rok 2009

1.4 Problematika prevence korupčního jednání

Pokud máme nastavit preventivní opatření účelně, je vždy důležité analyzovat nejprve oblasti nejčastějšího výskytu nežádoucího chování se zřetelem na jeho závažnost a ty pak označit za „rizikové“. V tomto směru lze u Policie ČR označit za rizikové dle údajů Policejního prezidia následující. Ze shromážděných hodnot u jednotlivých služeb a činností vyplývá, že nejvyšší riziko korupčního chování je u služby cizinecké policie, dále u služby kriminální policie a vyšetřování a na třetím místě následuje služba dopravní policie a služby pořádkové policie a služby železniční policie.¹⁹

Z jednotlivých činností pak jde zejména o prodlužování víz, vyřizování žádostí o pobyt příslušníkem cizinecké policie a na třetím místě prodej informací neoprávněné osobě nebo médiím příslušníkem kriminální policie.

Další významná rizika jsou spojena s úplatou při kontrole pracovních povolení u cizinců (cizinecká policie), dále ukládání blokových pokut bez odevzdání části B (dopravní policie a u služby pořádkové a železniční policie). V oblasti ekonomických činností se jeví jako nejzávažnější korupční riziko zvýhodňování vybraného uchazeče o veřejnou zakázku poskytnutím informací. Pro zajímavost, nejnižších hodnot korupčních rizik dosahuje oblast personální práce a vzdělávání u prosazování „vyvolených“ při výběrových řízeních.

1.4.1 Možnosti prevence korupčního jednání obecně

Možností jak bojovat s korupcí, je v demokratické společnosti celá řada, proto zde uvedu pouze některé:

- 1) zajištění svobodného přístupu k informacím (kde nejsou v dostatečné míře dostupné informace, bují korupce)
- 2) kontrola majetkových poměrů veřejných činitelů (sankce při zkreslování informací)
- 3) zvýšené morální požadavky na uchazeče o zaměstnání
- 4) motivace formou odměn a sankcí (metoda „cukru a biče“)
- 5) školení a informování o nebezpečnosti korupce, jejích formách a jak se jí bránit

¹⁹ Policejní prezidium České republiky, Odbor vnitřní kontroly: *Rizika v Policii České republiky*, Praha 2008

- 6) prověřování protikorupční odolnosti (agent provokatér...)
- 7) zakotvení přísných sankcí v právním systému
- 8) podporovat vytváření žádoucích celospolečenských postojů ve vztahu ke korupci ve společnosti²⁰

1.4.2 Metody a postupy prevence používané u policie ČR

Stálá protikorupční komise Policie České republiky byla zřízena v roce 2006, jako poradní orgán policejního prezidenta k uskutečňování úkolů plynoucích z vládního programu boje proti korupci a z resortního interního protikorupčního programu. Komise navrhuje, zpracovává, doporučuje, projednává různé způsoby zavedení interního protikorupčního programu do praxe. Jde zejména o výběr vhodných preventivních opatření a jejich konkrétní způsoby využití. Využívaná preventivní opatření lze rozdělit takto:

Preventivní opatření - personální

- 1) zpřísnění požadavků na uchazeče o pracovní poměr
- 2) prosazování základních mravních principů
- 3) trvalé budování právního vědomí policistů
- 4) testování profesně-morální integrity
- 5) anonymní dotazníkové průzkumy, výstupy pracovišť podpory kvality
- 6) zkoumat delikty policistů a jejich dopady²¹

Preventivní opatření - zabraňující anebo omezující

- 1) personální obměny založené na individuálním základu
- 2) zavedení bezhotovostního styku
- 3) audio-vizuální kontrolní systém – např. ve služebních autech
- 4) omezení mimoslužební výdělečné činnosti
- 5) neslučitelnost policejní služby s podnikáním rodinných příslušníků v oblasti bezpečnosti (zákaz aktivit v jiné bezpečnostní sféře...)²²

²⁰ ŠÍDLŮ, O.: *Indikátory korupce*, Policejní prezidium České republiky, Odbor vnitřní kontroly

²¹ ŠÍDLŮ, O.: *Indikátory korupce*, Policejní prezidium České republiky, Odbor vnitřní kontroly

²² ŠÍDLŮ, O.: *Indikátory korupce*, Policejní prezidium České republiky, Odbor vnitřní kontroly

1.4.3 Represivní opatření

Represivní opatření tvoří určitou pojistku, která by měla být spíše hrozbou sloužící k zabránění vzniku nepřipustných standardů chování policistů. Je to prostě „stopka“, která říká: „Tudy ne!“

Represivní opatření standardní

- 1) předem deklarovaná nulová tolerance k jakékoli korupci
- 2) kázeňská a personální opatření i při méně závažných jednáních s prvky korupce

Represivní opatření radikální

- 1) rapidní zpřísnění sankcí za korupci
- 2) postih nezabránění nebo neoznámení
- 3) sankce za pasivní přístup managementu²³

1.4.4 Současné trendy

V současné době si jistě každý může všimnout, že problematika korupce doslova hýbe českou společností. Každý den jí věnují nemalou pozornost česká média, která, nebudeme si nic nalhávat, do značné míry ovlivňují mínění většiny společnosti.

Boj s korupcí je také jednou z priorit současné vlády, která se jí věnuje v článku IV. Programového prohlášení ze dne 4. srpna 2010.

„V oblasti boje s korupcí se vláda zaměří na efektivní předcházení korupce a snižování příležitostí korupčního jednání, zvýšení transparentnosti všech procesů a posílení možnosti státu při postihování korupčního jednání, včetně zpřísnění trestů za korupční jednání.

Vláda prostřednictvím novely trestního zákona zpřísní tresty za korupční jednání, zejména u úředních osob....“

„...V rámci Policie ČR se zajistí bezpečné a kontrolované sdílení dat, zejména v oblasti boje

²³ ŠÍDLŮ, O.: *Indikátory korupce*, Policejní prezidium České republiky, Odbor vnitřní kontroly

proti závažné hospodářské trestné činnosti, finanční kriminalitě a korupci.“²⁴

Protikorupční politiku vyvíjejí i další organizace. Na mezinárodní úrovni mohu uvést například RADU EVROPY, která je úzce svázána s Evropskou unií. Tyto, ale i další instituce si zjevně uvědomují škodlivost korupce pro jakékoliv demokratické uspořádání. Zároveň ovšem ohrožuje bezpečnost státu, a to jak z hlediska jeho vnitřní bezpečnosti, tak i bezpečnosti vnější.

Probíhají odborné semináře, například na téma „Efektivní formy a metody prevence korupce ve veřejné správě“...

Ministerstvo vnitra vypracovalo protikorupční manuály pro občany a policisty, které zveřejnilo na svých webových stránkách. Zde se snaží přehlednou formou upozornit na možné právní důsledky korupčního jednání a způsoby jak postupovat, pokud se s korupcí setkají.

V boji proti korupci by měla pomáhat také Protikorupční linka. Jejímu fungování bude věnována zvláštní kapitola (kapitola 2.3.1.2.).

Posledním „výstřelkem módy“ v oblasti boje proti korupci, je zavedení institutu agenta provokatéra, jehož prostřednictvím by mělo docházet k prověřování protikorupční odolnosti. Zda se toto opatření osvědčí, ukáže čas.

1.5 Korupce a české trestní právo

České trestní právo hmotné samotný pojem korupce nezná a nepoužívá. Zákonodárce však ve zvláštní části trestního zákoníku (zákona č. 40/2009 Sb.), v hlavě X., nazvané „Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných“, v dílu třetím vymezuje „Úplatkářství“, které v sobě obsahuje skutkové podstaty trestných činů, které nesou znaky korupce. Jedná se o tyto trestné činy:

- § 331 – přijetí úplatku (§ 160 z.č. 140/1961 Sb. platného do 31.12. 2009)
- § 332 – podplácení (§ 161 z.č. 140/1961 Sb. platného do 31.12. 2009)
- § 333 – nepřímé úplatkářství (§ 162 z.č. 140/1961 Sb. platného do 31.12. 2009)
- § 334 – společné ustanovení, kde je vymezen pojem „úplatek“, „úřední osoba“

²⁴ Programové prohlášení vlády ze dne 4.8. 2010.

a „obstarávání věci obecného zájmu“

Protože korupční chování nezahrnuje jen předávání „obálek“ s finanční hotovostí, je v trestním zákoníku kromě těchto trestných činů zakotveno i několik dalších skutkových podstat trestných činů, které naplňují definici korupce. Jde především o trestné činy úředních osob (do 31.12. 2009 veřejných činitelů), kterými jsou:

- § 329 – zneužití pravomoci úřední osoby (§ 158 z.č. 140/1961 Sb., platného do 31.12. 2009)
- § 330 – maření úkolu úřední osoby z nedbalosti (§ 159 z.č. 140/1961 Sb., platného do 31.12. 2009)

a další trestné činy, které mohou mít znaky korupčního chování jako:

- § 180 – neoprávněné nakládání s osobními údaji (§ 178 z.č. 140/1961 Sb., platného do 31.12. 2009)
- § 210 – pojistný podvod (§ 250a z.č. 140/1961 Sb., platného do 31.12. 2009)
- § 255 – zneužití informace a postavení v obchodním styku (§ 128 z.č. 140/1961 Sb., platného do 31.12. 2009)
- § 256 – sjednání výhody při zadávání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 128a z.č. 140/1961 Sb., platného do 31.12. 2009)
- § 257 – pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 128b z.č. 140/1961 Sb., platného do 31.12. 2009)
- § 258 – pletichy proti veřejné dražbě (§ 128c z.č. 140/1961 Sb., platného do 31.12. 2009)

V trestním zákoníku je také definován pojem úplatek v ustanovení § 334 jako neoprávněná výhoda v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění.²⁵ V praxi může jít o finanční obnos, movitou věc, slevu ze zboží nebo služby, zaplacení útraty, protislužbu a podobně.

²⁵ srov. Zákon č. 40/2010 Sb., Trestní zákoník, Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon

1.6 Korupce a média

V poslední době se korupce stále více objevuje v médiích, ať již na stránkách denního tisku, v televizi, nebo na internetu. Média tak hrají významnou roli v této oblasti především proto, že do značné míry ovlivňují veřejné mínění a mohou tak činit nátlak na lidi ve veřejném životě za účelem pozitivní změny. Také mohou prospět v boji proti tomuto patologickému chování. Je však nutno říci, že média mnohdy široké veřejnosti podávají zkreslené informace, což do značné míry vytváří negativní pohled na činnost příslušníků Policie ČR.

1.6.1 Vybrané medializované případy korupčního chování policistů

Policisté vybírali pokuty a peníze si nechali

Policejní inspekce včera zadržela dva pražské policisty. Ti jsou podezřelí z toho, že v průběhu listopadu letošního roku vybírali pokuty od řidičů a peníze si nechávali pro sebe. Oba policisté si vybírali řidiče, kteří odjížděli od různých restaurací. Pokud zjistili, že požili alkohol, pokutovali je. Peníze však údajně neodevzdávali, nechávali si je pro sebe. Policisté jsou podezřelí z trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele, přijímání úplatku, porušování služebních povinností a porušování povinností dozorčí služby ve spolupachatelství.

Zdroj: Mladá fronta DNES, 28.11. 2009

Inspekce má podezření

Inspekce ministra vnitra podala návrh na zahájení trestního stíhání tří policistů a dvou dalších osob. Inspekce z trestné činnosti podezírá dva policisty, kteří pracují v oddělení

dopravních nehod na okresním policejním ředitelství Praha-venkov, a také jednoho strážníka průhonické policie. Skupina podle inspekce pracovala tak, že na různých místech České republiky úmyslně poškozovala dražší osobní vozy značek Audi, Volkswagen a Škoda nebo z nich odstraňovala cennější součásti. Poté fingovala dopravní nehodu či vloupání do automobilu, a to celkem v devíti případech. Pojišťovny jí dohromady vyplatily zhruba 1,9 milionu korun. Případem se bude dále zabývat Obvodní státní zastupitelství pro Prahu 1. Pokud podezřelý obviní, bude jím za pojistný podvod hrozit dva až osm let vězení.

Zdroj: Haló noviny, 27.11. 2008

Policisté, kteří brali úplatky, byli propuštěni

Dva pracovníci cizinecké policie z Brna-venkova, obvinění z braní úplatků, si musí hledat nové zaměstnání. Muži pracovali jako zástupci vedoucího oddělení povolování pobytu Inspektorátu cizinecké policie Brno. Vyšetřování inspekce ministra vnitra ukázalo, že přijímali úplatky a dary od cizinců za přednostní a bezproblémové vyřízení žádostí o povolení pobytu. Policisté byli obviněni ze zneužití pravomoci a přijímání úplatků a dalších trestných činů. Dvojici hrozí až osm let vězení. Spolu s ní jsou stíháni i další čtyři lidé, kteří upláceli.

Zdroj: Mladá fronta DNES, 26.9. 2008

Policista vynášel informace o drogách

Jeden z jihlavských policistů je podezřelý z toho, že ve službě prostřednictvím civilisty několikrát předal informace osobám podezřelým z trestné činnosti, týkající se omamných a psychotropních látek. Únik informací tak znemožnil jeho kolegům zadržet osoby, které vyráběly a distribuovaly drogu pervitin. Čtyřiačtyřicetiletý policista s dvacetiletou praxí sloužil na obvodním oddělení jihlavské policie v dozorčí službě. Policista je podezřelý ze zneužívání pravomoci veřejného činitele a nadržování, civilista z nadržování.

Zdroj: Mladá fronta DNES, 25.9. 2008

2. Praktická část

V praktické části jsou nejprve uvedeny příklady korupčního jednání policistů k jednotlivým skutkovým podstatám trestných činů korupčního charakteru.

Na základě analýzy statistických údajů Inspekce MV a Inspekce Policie ČR u vybraných objasněných trestných činů spáchaných policisty budou hledány odpovědi na níže uvedené výzkumné otázky:

- Jaký byl vývoj korupce příslušníků Policie ČR v letech 2003-2009 dle statistických údajů Policie ČR?
- Nevybočuje míra korupce příslušníků Policie ČR v Jihočeském kraji z celostátního průměru?
- Jsou preventivní protikorupční opatření aplikovaná v řadách Policie ČR dostatečně účinná?

2.1 Příklady korupčního jednání policistů

Mezi nejčastější trestné činy korupčního charakteru páchané policisty patří **zneužívání pravomoci veřejného činitele, maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti, neoprávněné nakládání s osobními údaji, přijímání úplatku, podplácení, nepřímé úplatkářství a pojistný podvod.**²⁶

Zneužívání pravomoci veřejného činitele – pod skutkovou podstatu tohoto trestného činu lze zahrnout všechny typy korupčního jednání související s výkonem oprávnění a povinností policisty.

Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti – nejčastěji „opomenutí“ procesního úkonu ze strany policisty, vedoucí ke zmaření řádného prověření a objasnění věci.

Neoprávněné nakládání s osobními údaji – nejčastěji neoprávněné lustrace v evidencích a registrech policie a předávání těchto údajů policistou dalším osobám ve spojení

²⁶ srov. Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon

s následným plněním finančního charakteru nebo výhodou jiného druhu.

Přijímání úplatku – nejznámějším příkladem může být udělení pokuty policistou bez následného vydání pokutových bloků spojené s neoznámením závažného dopravního přestupku správnímu orgánu.

Nepřímé úplatkářství – policista požaduje nebo přijme úplatek za to, že slíbí zprostředkovat nebo zprostředkuje například vrácení zadrženého řidičského průkazu, nebo u odsouzeného milost prezidenta republiky.

Pojistný podvod – nejčastěji vědomé zadokumentování fingoovaných dopravních nehod či vloupání do vozidla nebo objektů ze strany policisty, ve spojení s následných plněním finančního charakteru nebo výhody jiného druhu.

2.2 Vývoj korupce příslušníků policie ČR v letech 2003 – 2009

2.2.1 Rozbor statistických údajů

Nejprve jsou uvedeny statistiky popisující korupční jednání policistů v **celorepublikových ukazatelích**. Tabulka č. 1 ukazuje vývoj jednotlivých typů korupčního jednání policistů podle právní kvalifikace v průběhu let 2003 až 2009.

Tabulka č. 1 Korupční jednání policistů v letech 2003 – 2009

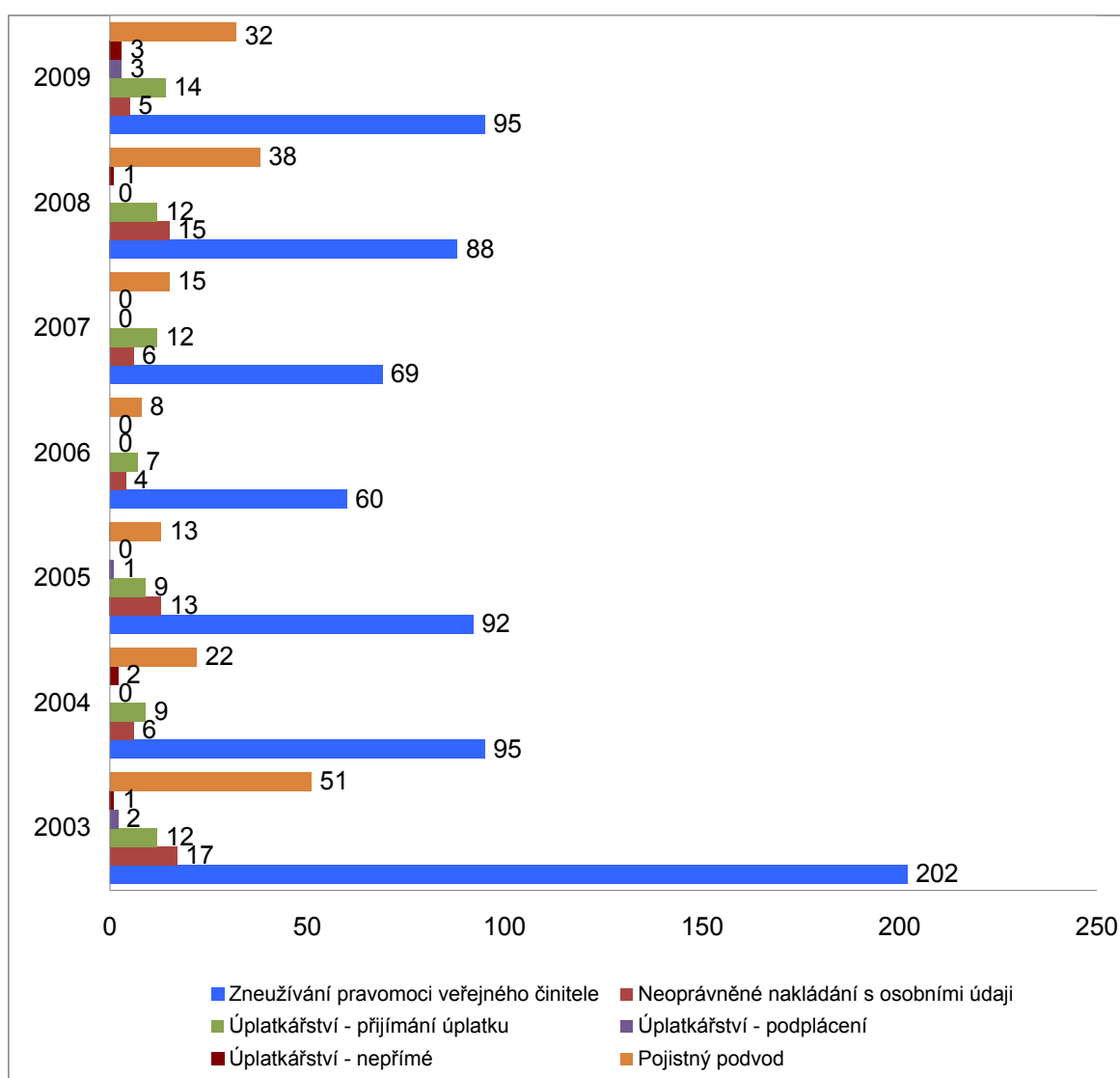
Skutek	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zneužívání pravomoci veřejného činitele	202	95	92	60	69	88	95
Neoprávněné nakládání s osobními údaji	17	6	13	4	6	15	5
Úplatkářství - přijímání úplatku	12	9	9	7	12	12	14
Úplatkářství - podplácení	2	0	1	0	0	0	3
Úplatkářství - nepřímé	1	2	0	0	0	1	3
Pojistný podvod	51	22	13	8	15	38	32
Celkem	285	134	128	79	102	154	152

Zdroj: Statistické údaje Inspekce policie České republiky

Z údajů uvedených v tabulce č. 1 je patrný poměrně vyrovnaný vývoj korupčního

jednání v letech 2004 až 2009. Pouze v roce 2003 jsou zjištěny vyšší hodnoty jednotlivých skutků. Analýza možných příčin je obsahem následující kapitoly 2.2.2 Analýza a vyhodnocení.

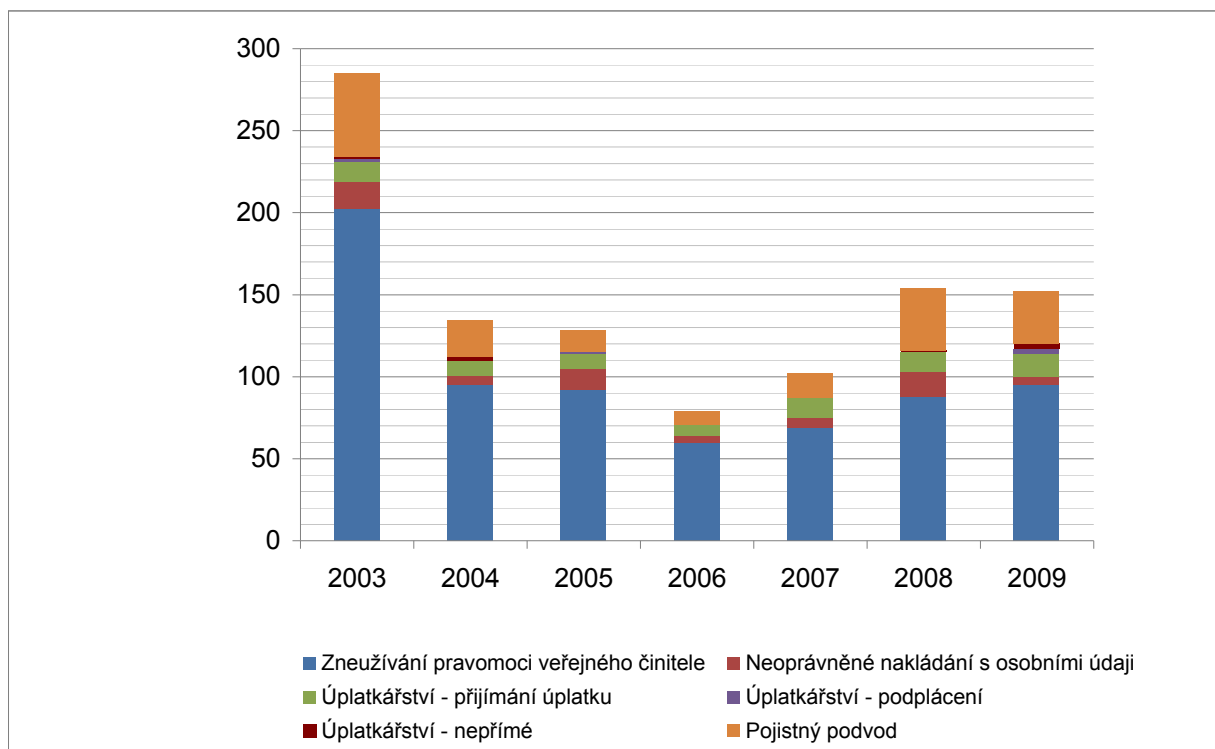
Graf č. 1 : Vývoj korupčního jednání policistů v letech 2003 – 2009 v rozdělení dle právní kvalifikace

Zdroj: Statistické údaje Inspekce policie České republiky

Z hlediska právní kvalifikace korupčního jednání policistů můžeme v grafu č. 1 sledovat konkrétní počty těchto skutků v jednotlivých letech.

**Graf č. 2 : Vývoj celkového počtu případů korupčního jednání policistů
v letech 2003 - 2009**

Zdroj: Statistické údaje Inspekce policie České republiky

Graf č. 2 zobrazuje celkové hodnoty korupčního jednání v letech 2003 až 2009. Významnější změna nastala mezi roky 2003 a 2004, nejnižší hodnota byla zjištěna v roce 2006.

Tabulka č. 2 Korupční jednání policistů v roce 2003 dle právní kvalifikace

Korupční jednání policistů v roce 2003 dle právní kvalifikace v jednotlivých krajích

Skutek	Kraj								
	ČR	Praha	StČ	JČ	ZČ	SvČ	VČ	JM	SM
Zneužívání pravomoci veřejného činitele	202	58	31	6	14	20	21	26	26
Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti	18	1	1	2	0	3	0	10	1
Neoprávněné nakládání s osobními údaji	17	13	1	1	0	0	1	1	0
Úplatkářství - přijímání úplatku	12	3	2	1	0	2	0	4	0
Úplatkářství - podplácení	2	1	1	0	0	0	0	0	0
Úplatkářství - nepřímé	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Pojistný podvod	51	24	4	1	10	1	2	6	3

Zdroj: Statistické údaje IMV rok 2004

Rok 2003

Celkově největší podíl na trestné činnosti policistů v roce 2003 mělo zneužívání pravomoci veřejného činitele, které bylo objasněno celkem ve 202 případech (tj. 33,72 % z celkového počtu skutků spáchaných policisty v tomto roce). V roce 2003 bylo dále objasněno také celkem 15 korupčních skutků formou úplatkářství, 17 případů neoprávněného nakládání s osobními údaji a 51 případů pojistných podvodů. Nejvíce trestných činů bylo policisty spácháno na území hlavního města Prahy, nejméně na území Jihočeského kraje.

Tabulka č. 3 Korupční jednání policistů v roce 2004 dle právní kvalifikace

Korupční jednání policistů v roce 2004 dle právní kvalifikace v jednotlivých krajích

Skutek	Kraj								
	ČR	Praha	StČ	JČ	ZČ	SvČ	VČ	JM	SM
Zneužívání pravomoci veřejného činitele	95	28	4	8	10	10	9	13	13
Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti	5	2	0	0	0	1	1	0	1
Neoprávněné nakládání s osobními údaji	6	3	0	0	0	1	0	2	0
Úplatkářství - přijímání úplatku	9	3	1	0	1	3	0	1	0
Úplatkářství - podplácení	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Úplatkářství - nepřímé	2	0	1	0	0	0	0	1	0
Pojistný podvod	22	15	1	4	1	0	0	0	1

Zdroj: Statistické údaje IMV rok 2005

Rok 2004

V kalendářním roce 2004 bylo objasněno 95 případů zneužívání pravomoci veřejného činitele, tj. necelá ½ oproti roku 2003. V tomto roce bylo dále objasněno celkem 11 korupčních skutků formou úplatkářství, což je oproti roku 2003 pokles o 4 skutky, 6 případů

neoprávněného nakládání s osobními údaji, což je oproti roku 2003 nárůst o 11 skutků a 22 pojistných podvodů, což je oproti roku 2003 pokles o 29 skutků. Nejvíce trestných činů bylo policisty spácháno na území hlavního města Prahy, nejméně na území Středočeského kraje.

Tabulka č. 4 Korupční jednání policistů v roce 2005 dle právní kvalifikace

Korupční jednání policistů v roce 2005 dle právní kvalifikace v jednotlivých krajích

Skutek	Kraj								
	ČR	Praha	StČ	JČ	ZČ	SvČ	VČ	JM	SM
Zneužívání pravomoci veřejného činitele	90	23	18	3	8	8	6	7	17
Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti	9	4	2	0	0	1	0	1	1
Neoprávněné nakládání s osobními údaji	13	9	2	0	0	0	1	1	0
Úplatkářství - přijímání úplatku	9	5	3	0	0	0	0	0	1
Úplatkářství - podplácení	1	0	0	0	0	0	0	1	0
Úplatkářství - nepřímé	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pojistný podvod	13	6	2	0	3	0	0	1	1

Zdroj: Statistické údaje IMV rok 2006

Rok 2005

V kalendářním roce 2005 bylo objasněno 92 případů zneužívání pravomoci veřejného činitele, což je oproti roku 2004 mírný pokles o 3 skutky. Dále bylo v tomto roce objasněno celkem 10 případů úplatkářství, což je oproti roku 2004 pokles o 1 skutek, 13 případů neoprávněného nakládání s osobními údaji, což je oproti roku 2004 nárůst o 7 skutků a 13 případů pojistných podvodů, což je oproti roku 2004 pokles o 9 skutků. Nejvíce trestných činů bylo policisty spácháno na území hlavního města Prahy, nejméně na území Jihočeského kraje.

Tabulka č. 5 Korupční jednání policistů v roce 2006 dle právní kvalifikace

Korupční jednání policistů v roce 2006 dle právní kvalifikace v jednotlivých krajích

Skutek	Kraj								
	ČR	Praha	StČ	JČ	ZČ	SvČ	VČ	JM	SM
Zneužívání pravomoci veřejného činitele	60	19	6	1	2	19	7	2	4
Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti	11	4	0	0	0	2	4	0	1
Neoprávněné nakládání s osobními údaji	4	1	0	0	1	0	0	1	1
Úplatkářství - přijímání úplatku	7	3	3	0	0	1	0	0	0
Úplatkářství - podplácení	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Úplatkářství - nepřímé	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pojistný podvod § 250a	8	5	0	0	0	0	2	0	1

Zdroj: Statistické údaje IMV rok 2007

Rok 2006

Rok 2006 byl značně podprůměrný z hlediska počtu objasněných případů zneužívání pravomoci veřejného činitele i u ostatních sledovaných ukazatelů. Bylo objasněno celkem 60 případů zneužívání pravomoci veřejného činitele, což je oproti roku 2005 pokles o 32 skutků. Dále bylo v tomto roce objasněno celkem 7 případů úplatkářství, což je oproti roku 2005 pokles o 3 skutky, 4 případy neoprávněného nakládání s osobními údaji, což je oproti roku 2005 pokles o 9 skutků a 8 případů pojistného podvodu, což je oproti roku 2005 pokles o 5 skutků. Nejvíce trestných činů bylo policisty spácháno na území hlavního města Prahy, nejméně na území Jihočeského kraje.

Tabulka č. 6 Korupční jednání policistů v roce 2007 dle právní kvalifikace

Korupční jednání policistů v roce 2007 dle právní kvalifikace v jednotlivých krajích

	Kraj								
Skutek	ČR	Praha	StČ	JČ	ZČ	SvČ	VČ	JM	SM
Zneužívání pravomoci veřejného činitele	69	17	13	5	2	6	2	10	14
Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti	10	1	0	0	4	4	0	1	0
Neoprávněné nakládání s osobními údaji	6	1	1	1	0	1	1	0	1
Úplatkářství - přijímání úplatku	12	9	0	0	0	1	0	2	0
Úplatkářství - podplácení	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Úplatkářství - nepřímé	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pojistný podvod	15	7	2	1	0	3	2	0	0

Zdroj: Statistické údaje IMV rok 2008

Rok 2007

Mírný nárůst sledovaných ukazatelů proběhl v roce 2007, kdy vzrostl počet objasněných případů zneužívání pravomoci veřejného činitele z 60 na 69 skutků. Mírný nárůst lze sledovat i u ostatních sledovaných ukazatelů. Bylo objasněno 12 případů úplatkářství, což je oproti roku 2006 nárůst o 5 skutků, 6 případů neoprávněného nakládání s osobními údaji, což je oproti roku 2006 nárůst o 2 skutky, v 15 případech byl objasněn pojistný podvod, což je oproti roku 2006 nárůst o 7 skutků. Nejvíce trestných činů bylo policisty spácháno na území hlavního města Prahy, nejméně na území Východočeského kraje.

Tabulka č. 7 Korupční jednání policistů v roce 2008 dle právní kvalifikace

Korupční jednání policistů v roce 2008 dle právní kvalifikace v jednotlivých krajích

Skutek	Kraj								
	ČR	Praha	StČ	JČ	ZČ	SvČ	VČ	JM	SM
Zneužívání pravomoci veřejného činitele	88	33	11	4	14	9	2	6	9
Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti	8	0	0	0	0	7	0	1	0
Neoprávněné nakládání s osobními údaji	15	7	1	1	0	4	1	1	0
Úplatkářství - přijímání úplatku	12	5	0	0	2	3	0	2	0
Úplatkářství - podplácení	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Úplatkářství - nepřímé	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Pojistný podvod	38	18	18	0	0	0	1	0	1

Zdroj: Statistické údaje Inspekce policie České republiky

Rok 2008

V roce 2008 byl zaznamenán nárůst všech sledovaných ukazatelů. Bylo objasněno 88 případů zneužívání pravomoci veřejného činitele, což je oproti roku 2007 nárůst o 19 skutků. Také bylo objasněno 13 případů úplatkářství, což je oproti roku 2007 nárůst o 1 skutek, 15 případů neoprávněného nakládání s osobními údaji, což je oproti roku 2007 nárůst o 9 skutků a 38 případů pojistných podvodů, což je oproti roku 2007 nárůst o 23 skutků. Nejvíce trestných činů bylo policisty spácháno na území hlavního města Prahy, nejméně na území Východočeského kraje.

Tabulka č. 8 Korupční jednání policistů v roce 2009 dle právní kvalifikace

Korupční jednání policistů v roce 2009 dle právní kvalifikace v jednotlivých krajích

Skutek	Kraj								
	ČR	Praha	StČ	JČ	ZČ	SvČ	VČ	JM	SM
Zneužívání pravomoci veřejného činitele	95	25	14	7	11	14	2	8	14
Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti	3	0	0	0	1	1	0	0	1
Neoprávněné nakládání s osobními údaji	5	0	0	0	0	3	0	0	2
Úplatkářství - přijímání úplatku	14	8	1	0	1	2	0	2	0
Úplatkářství - podplácení	3	0	1	0	1	1	0	0	0
Úplatkářství - nepřímé	3	0	0	0	1	2	0	0	0
Pojistný podvod	32	13	17	1	0	1	0	0	0

Zdroj: Statistické údaje Inspekce policie České republiky

Rok 2009

V kalendářním roce 2009 bylo objasněno 95 případů zneužívání pravomoci veřejného činitele, což je oproti roku 2008 nárůst o 7 skutků. Dále bylo v tomto roce objasněno celkem 20 případů úplatkářství, což je oproti roku 2008 nárůst o 7 skutků, 5 případů neoprávněného

nakládání s osobními údaji, což je oproti roku 2008 pokles o 10 skutků a 32 případů pojistného podvodu, což je oproti roku 2008 pokles o 6 skutků. Nejvíce trestných činů bylo policisty spácháno na území hlavního města Prahy, nejméně na území Východočeského kraje.

Nyní se zaměříme na korupční jednání policistů v **Jihočeském kraji** a porovnáme ji s celorepublikovým průměrem. Statistická data za roky 2003 až 2009 jsou přehledně uspořádána v následující tabulce č. 9

Tabulka č. 9 Porovnání korupčního jednání policistů v Jihočeském kraji s celorepublikovým průměrem

Porovnání korupčního jednání policistů s v Jihočeském kraji s celorepublikovým průměrem								
Rok		Skutek						
		Zneužívání pravomoci veř. činitele	Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti	Neoprávněné nakládání s osobními údaji	Úplatkářství - přijímání úplatku	Úplatkářství - podplácení	Úplatkářství - nepřímé	Pojistný podvod
2003	Průměr	25,25	2,25	2,125	1,5	0,25	0,125	6,375
	JČ	6	2	1	1	0	0	1
2004	Průměr	11,87	0,63	0,75	1,125	0	0,25	2,27
	JČ	8	0	0	0	0	0	4
2005	Průměr	11,25	1,125	1,626	1,125	0,125	0	1,625
	JČ	3	0	0	0	0	0	0
2006	Průměr	7,5	1,375	0,5	0,875	0	0	1
	JČ	1	0	0	0	0	0	0
2007	Průměr	8,635	1,25	0,75	1,5	0	0	1,875
	JČ	5	0	1	0	0	0	1
2008	Průměr	11	1	1,875	1,5	0	0,125	4,75
	JČ	4	0	1	0	0	0	0
2009	Průměr	11,87	0,375	0,625	1,75	0,375	0,375	4
	JČ	7	0	0	0	0	0	1

Zdroj: Statistické údaje Inspekce policie České republiky

Z výše uvedených údajů je zřejmé, že trestná činnost policistů Jihočeského kraje je **dlouhodobě pod celorepublikovým průměrem**. K překročení hodnot celorepublikového průměru došlo pouze ve dvou případech a to v roce 2004, kdy byly v Jihočeském kraji objasněny čtyři případy pojistného podvodu spáchané policisty, přitom celorepublikový průměr byl v daném roce 2,27. Druhé překročení celorepublikového průměru nastalo v roce 2007, kdy byl v Jihočeském kraji objasněn jeden případ neoprávněného nakládání s osobními údaji oproti celorepublikovému průměru 0,75.

2.2.2 Analýza a vyhodnocení

Podíváme-li se na data uvedená v bodě 2.2.1 komplexně, musíme konstatovat, že korupční jednání policistů má poměrně vyrovnaný vývoj. V absolutních i relativních číslech vede jednoznačně trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele.

Zneužívání pravomoci veřejného činitele dosahuje v daném období v absolutních číslech nejvyšších hodnot ze všech skutků páchaných policisty v rozdělení dle právní kvalifikace.

K významnější změně došlo z dlouhodobého hlediska v roce 2004. Tento rok lze považovat za zlomový. Protože před rokem 2004 se pohyboval počet objasněných případů zneužívání pravomoci jen těsně pod číslem 200 případů ročně. Od roku 2004 to bylo pouze necelých 100 případů. Tato změna se mi zdá poměrně významná, a proto jsem se snažil odhalit možné příčiny tohoto jevu.

Jednou z možných příčin poklesu počtu odhalených trestných činů je změna organizační struktury. Vnitřní struktura Inspekce ministra vnitra prodělala v roce 2004 organizační změny, které se opíraly o rozbor efektivnosti organizace a řízení Inspekce a jejich oddělení jak z hlediska celostátní působnosti, tak z hlediska územního vymezení pracovišť umístěných mimo hlavní město Prahu i v Praze samé. Původní organizace Inspekce ministra vnitra obsahující 21 oddělení, byla zúžena na 15 oddělení. Nové organizační uspořádání těchto oddělení plně respektovalo uspořádání krajských správ Policie České republiky a krajských stupňů justice. Od roku 2008 byla Inspekce ministra přejmenována na Inspekci policie.

Další změnou, která v letech 2002 – 2003 nastala, byla změna ve formě a metodách práce Inspekce ministra vnitra ve vazbě na novelizaci trestního řádu účinnou od 1. ledna 2002.

Další možnou příčinou snížení počtu objasněných případů korupčního chování může být celkový pokles poměru prověřovaných trestních věcí k počtu věcí předaných ke konání vyšetřování státnímu zástupci. Tuto domněnku vyvrací následující tabulka vycházející z údajů obsažených v Inspekčních zprávách ministerstva vnitra (později Inspekce Policie ČR) z let 2003 až 2009.

Tabulka č. 10 Procento věcí předaných státnímu zástupci ke konání vyšetřování

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Procento věcí předaných státnímu zástupci ke konání vyšetřování	0,273	0,268	0,266	0,235	0,256	0,324	0,369

Zdroj: Statistické údaje Inspekce policie České republiky

V neposlední řadě musíme vzít v úvahu možný vliv změny celkového počtu příslušníků policie ČR v jednotlivých letech. V roce 2003, kdy bylo objasněno nejvíce případů korupčního jednání policistů, byl také nejvyšší celkový počet policistů v České republice za celé sledované období. Počty policistů jsou přehledně uvedeny v následující tabulce.

Tabulka č. 11 Celkový počet policistů v ČR v letech 2003 - 2009

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet příslušníků policie ČR	46 767	46 697	44 816	45 088	42 024	42 080	43 062

Zdroj: Statistické údaje Inspekce policie České republiky

Nemůžeme také pominout možnost, že k výraznému snížení počtu objasněných trestných činů z oblasti korupčního jednání policistů v roce 2004 došlo vlivem správně zvolených a zacílených preventivních opatření. Dne 22.3. 2004 byl schválen ministrem vnitra aktualizovaný Resortní interní protikorupční program Policie ČR.

2.3 Prevence korupčního chování příslušníků Policie ČR

Správně zvolená preventivní opatření jsou základním kamenem v boji proti korupčnímu jednání. Žádné preventivní opatření však nedokáže zázraky samo o sobě. Vždy se jedná o soubor opatření, která působí ve vzájemné interakci a je třeba je citlivě vyvažovat.

2.3.1 Aktuální situace

V současné době se problematika korupce a možnosti její prevence dostaly do popředí zájmu nejen politiků. Jsou proto schvalovány nové protikorupční programy a opatření s cílem minimalizovat náklady společnosti spojené s tímto negativním jevem.

V souladu s usnesením vlády ze dne 23.3. 2009 k Aktualizaci Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2006 až 2011 vydal ministr vnitra dne 11.června 2010 Interní protikorupční program Ministerstva vnitra. Cílem tohoto protikorupčního programu je průběžně přijímanými opatřeními vnášet do řídicího systému prvky, které svým charakterem brání vzniku možného korupčního prostředí nebo možnosti nepřímého zvýhodňování.

Protikorupční program Ministerstva vnitra je soustředěn převážně na preventivní opatření a nastavuje kontrolní a řídicí mechanismy do rizikových oblastí, ve kterých může vznikat korupční jednání. Tento program by měl zároveň přispět k tomu, aby při zjištění naznačených rizik a předpokládaných forem korupčního jednání, které je možno do budoucna předpokládat, byla včas přijata protikorupční opatření.

Preventivní opatření jsou cíleně zaměřena do oblastí, kde lze předpokládat riziko korupčního jednání. V rámci Policie ČR je i nadále věnována pozornost typování korupčních příležitostí v policejních službách z vlastní kontrolní činnosti a oznámení občanů. Jsou typovány funkce vystavené korupčním tlakům a při obsazování takových míst jsou preferovány otázky osobnostní odolnosti uvedené ve stanovisku psychologa.

Dalším preventivním opatřením je seznamování policistů s protikorupčními aktivitami při seminářích a kurzech s využíváním kazuistik s poukazem na konkrétní případy korupčního jednání.

V oblasti kontroly je to především vytěžování a následná kontrola záznamových technických prostředků používaných v přímém výkonu služby jako jsou prostředky na zjišťování alkoholu u řidičů nebo měření rychlosti. Dále přímá kontrola policistů v terénu, kontrola svěřených pokutových bloků a s tím souvisejících finančních prostředků.

Dalším zvažovaným preventivním opatřením k ochraně policistů pořádkové a dopravní služby před korupčním jednáním je vhodné monitorování jejich jednání. Za tímto účelem je zvažováno vybavení těchto služeb technickými prostředky k pořizování obrazových a zvukových záznamů ze zákroků nebo jednání s občany a zavedení

bezhotovostního platebního styku při placení udělených pokut. Obě tato opatření nebudou patrně vzhledem k velké ekonomické náročnosti v nejbližší době realizována.

Aktuálně jsou zaváděna například opatření ve formě „agenta provokatéra“ nebo interní speciální protikorupční e-mailové linky. Tato opatření jsou zatím v počátcích.

2.3.2 Vzdělávání jako prostředek v boji proti korupci

Stejně jako pro jiná povolání je i pro práci policisty potřebná předchozí teoretická průprava. V posledních letech se podařilo zavést určité standarty ve vzdělávání. Je důležité, že se do studijních osnov postupně dostávají i témata dříve považovaná za okrajová.

Vzdělávání probíhá v různých úrovních:

- **kvalifikační příprava policistů**
- **další vzdělávací aktivity, mezinárodní kurzy, projekty²⁷**

Vyšší odborné vzdělávání

Vzdělávací programy pro vyšší odborné vzdělávání v policejních školách MV jsou koncipovány takovým způsobem, aby si studující upevňovali a vytvářeli žádoucí postoje, jako jsou např. dodržování etických a zákonných norem, odolnost vůči korupčnímu jednání a loajalita vůči zaměstnavateli.

Základní odborná příprava policistů

Cílem základní odborné přípravy je poskytnout začínajícímu policistovi potřebnou kvalifikaci, ať již právní, morální nebo odbornou.

Policista musí být vysoce profesionální, kvalifikovaný, disponující vysokým etickým standardem, který od něj společnost očekává a právem vyžaduje.

Vzdělávání policistů musí být založeno na kompetenčním přístupu. Ve vzdělávání je nutno zdůraznit osobní odpovědnost každého jednotlivce za odbornou připravenost k výkonu služby.

²⁷ Policejní etika a boj proti korupci ve vzdělávání, interní materiál Policie České republiky

Specializační kurzy

V předmětu Operativně pátrací činnost jsou zařazena témata: předcházení, odhalování, dokumentování a vyšetřování závažné trestné činnosti, mezi kterou je na čelném místě problematika korupce a korupčního jednání včetně problematiky boje proti podplácení zahraničních subjektů. Obdobně je tato problematika zařazena do předmětu Právo s důrazem na materiální i formální stránku úplatkářství.

V rámci Policie ČR je garantem boje proti korupci Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV (Služby kriminální policie a vyšetřování). Vzdělávání policistů tohoto útvaru je realizováno ve specializačním kurzu, který byl vedením ÚOKFK SKPV aktualizován se vstupem ČR do EU. Problematika boje proti korupci je součástí i dalších vzdělávacích programů.

Policejní akademie České republiky

Policejní akademie ČR v Praze uskutečňuje v prezenční nebo kombinované formě bakalářské a magisterské studijní programy, v nichž jsou obsaženy přednášky o problematice korupce a úplatkářství. Obdobně zaměřené přednášky jsou prezentovány i na dalších fakultách.

Další vzdělávací aktivity

Se zaměřením na problematiku boje proti korupci probíhají další rozsahově drobnější vzdělávací kurzy a programy zaměřené na úzce specializované skupiny účastníků.

Oblast vzdělávání osobně považuji za velmi důležitou. Podle mého názoru se vzděláváním nejen rozšiřují obzory, zdokonalují profesní znalosti, ale také do značné míry kultivuje osobnost vzdělávaného. Bohužel je v současné době tato prevence v policejní praxi využívána spíše symbolicky. Některá školení na zajímavá a potencionálně přínosná témata jsou zřejmě z důvodu omezeného rozpočtu realizována pouze formálně nebo prostřednictvím nedostatečně kvalifikovaných školitelů. Tato skutečnost pak zpětně

způsobuje neochotu policistů se takových školení účastnit.

Stávající preventivní opatření považují za kroky správným směrem. Jejich účinnost je z dnešního pohledu obtížné hodnotit, protože některá opatření jsou teprve ve fázi plánů.

2.3.3 Protikorupční linka

V roce 2006 byla zřízena Ministerstvem vnitra Protikorupční linka 199. Byla zavedena jako speciální bezplatná protikorupční telefonní linka v rámci Strategie vlády v boji proti korupci. Linka poskytuje právní pomoc občanům, kteří se setkali s individuálním případem korupce na straně představitelů veřejné moci nebo v soukromém sektoru.

Provozovatelem linky je nevládní nezisková organizace Transparency International - Česká republika, o. p. s. (TIC), která má již značnou praxi v poskytování právní pomoci občanům dotčených korupcí.

Provozovatel linky není povinen MV předávat jména jednotlivých volajících, či obsah jejich sdělení.

Na linku 199 lze volat prakticky kdykoliv a odkudkoliv. Volající zváží, zda sdělí své jméno, případně další osobní údaje nebo zůstane v anonymitě. Provozovatel linky však nemá vyšetřovací pravomoci, a proto má omezenou možnost účinně řešit anonymní sdělení volajícího.

Informace poskytnuté volajícím podléhají závazku mlčenlivosti provozovatele linky a třetím osobám mohou být poskytnuty pouze se souhlasem volajícího.²⁸

Volající se může obracet na linku s konkrétním problémem nebo s obecnými dotazy týkajícími se korupce, postavení státních orgánů v boji proti korupci a dalších právních nástrojů sloužících ke snižování korupce.

Po sdělení a objasnění problému je volajícímu předestřeno právní posouzení věci včetně možností, jak dále ve věci postupovat a jakým způsobem se obrátit na instituci příslušnou k řešení věci. V závislosti na obtížnosti problému může být volajícímu nabídnuto osobní setkání. Výstupem schůzky může být dle okolností možnost dlouhodobější spolupráce s provozovatelem linky včetně sepisování příslušných podání nebo podnětů.

²⁸ Protikorupční linka [online]. Dostupné z <http://www.linka199.cz/>

V odůvodněných případech (obává-li se klient represálií nebo napomůže-li to úspěchu ve věci) může provozovatel linky vystupovat i vlastním jménem za klienta. V takových případech ale musí být případ dobře doložen.

Závěr

Osobně musím přiznat, že nevidím budoucnost boje proti korupčnímu jednání policistů v České republice nikterak růžově. V době zásadních rozpočtových škrtů, v jejichž důsledků dochází k poklesu finančního ohodnocení (nehledě na zrušení téměř veškerých dalších výhod) práce policistů a tím pádem ohrožení jejich sociálních jistot, si neumím představit, jakým způsobem dosáhnout zlepšení situace. Nechci být špatným prorokem, ale uvědomíme-li si, že je policistům zapovězeno podnikání a každý jedinec se přirozeně snaží udržet si svou životní úroveň, nevidím z pozice policisty mnoho legálních cest, jak toho dosáhnout. Přiložíme-li na pomyslné váhy ještě nevalnou úroveň společenského kreditu tohoto povolání, vážně pochybuji, že dojde v rámci takzvané „fluktuace“ (odchod policistů do civilu a nábor nových) pouze k oddělení zrna od plev. Podle mého názoru se musíme obávat spíše nepříznivého vývoje ve složení policejního sboru. V rukou vedoucích pracovníků zůstává na místo možnosti pozitivního motivování dobře pracujících policistů, pouze možnost restriktivních opatření vůči nepoctivcům. Trestání rozhodně nepovažuji za prostředek motivující k poctivé práci a silně pochybuji o jeho účinnosti jako opatření prevence.

Zaměřit se na precizní výběr nových uchazečů o zaměstnání u PČR by mělo být do budoucna samozřejmostí. Důležité je také neustálé výchovné působení na policisty po celou dobu jejich služby. Zároveň je nutné neustálé hledání možností efektivní komunikace nejen s veřejností, nejlépe nezávislou cestou, tak aby byla zajištěna anonymita informátorů. Získávání informací o výskytu korupce je stále základním problémem zjišťování a vyšetřování tohoto protiprávního jednání.

Pro policisty na vedoucích pozicích je například značně demotivující, zakořeněný předpoklad odpovědnosti nadřízených za protizákonné jednání jejich podřízených. Jinými slovy, každý nadřízený bude jistě dlouho zvažovat zda nahlásí korupční chování svých podřízených, pokud ví, že bude automaticky považován za spoluviníka.

Osobně si myslím, že dokud si široká veřejnost neuvědomí, že každý příslušník policie, *„který jedná v souladu se zákonem a Etickým kodexem Policie ČR, si plně zaslouží úctu, respekt a podporu společnosti, jejíž bezpečnost chrání i s nasazením vlastního*

života“²⁹, a nezačne se k němu tak i chovat, situace se příliš nezlepší. Předpoklad, že každý policista je zkorumpovaný nebo alespoň zkorumpovatelný, je zpětně pokušením pro policisty korupci opravdu podlehnout. Na druhou stranu nutnou podmínkou oboustranně vyváženého vztahu je právě to, že se příslušníci budou řídit etickým kodexem, který na ně klade zvýšené mravní nároky. Jde teda o vzájemnou provázanost a propojení. Změny bude možné dosáhnout pouze postupnými kroky na obou zúčastněných stranách.

Jde vlastně o jednoduchou záležitost – presumpce nevin. Dokud bude společnost automaticky počítat s korupčním chováním policistů a prevence bude založená pouze na restrikcích, úspěchu nedocílíme. Ideální by podle mého bylo práci policistů založit na individuální odpovědnosti a mravní síle jedinců podpořené odpovídajícím ohodnocením ze strany zaměstnavatele a státu vůbec.

Vzdělanost a vzdělávání policistů považuji za oblast, která je přes svůj vysoký potenciál v současnosti využívána spíše symbolicky. Mnohá školení na zajímavá a profesně velmi přínosná témata jsou zřejmě z důvodu omezeného rozpočtu realizována pouze formálně nebo jsou vedena nedostatečně kvalifikovanými školiteli. Vynaložené finanční prostředky a čas jsou pak pro efektivní a kvalifikované fungování policistů ztrátou více než přínosem.

Názorově se pohybuji někde ve středu pomyslné hrací plochy. Nechci ani pouze bránit brankoviště před nakopnutými míči korupce. Ale také nejsem přední útočník, který by drtil „protihráče“ hlava nehlava, i kdyby šlo o stařenku nesoucí koláč ochotnému policistovi.

Jsem podstatou člověk umírněného, spíše středového smýšlení a tak ani nedoufám, že by korupce zanikla na základě rozvoje lidské uvědomělosti a mravního růstu společnosti, ale také nevěřím v úspěch silových metod založených na potírání sebemenších náznaků korupce a potlačování všeho a všech. Myslím si, že je třeba nastavit pravidla celospolečenského fungování tak, aby ke korupci nenutila ani nelákala. Boj s korupcí se tak zdá být během na dlouhou a navíc zatím ještě přesně nenasměrovanou trať.

Zatím nepovažuji za příliš přínosné některé záměry současného ministra vnitra Radka Johna, který se prezentuje jako člověk, přecházející ve věcech korupce od slov k činům. Například zamýšlené zvyšování počtu odposlechů s cílem odhalování korupce, je podle mého názoru vykoupeno vysokou daní v podobě narušení osobních svobod mnoha

²⁹ Etický kodex Policie ČR, [online]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx>

poctivých lidí. Také motivaci policistů ve formě vysokých odměn za odhalování korupce považuji spíše za urážející. Nevím, proč by měla být korupce jakkoliv upřednostňována před ostatními odhalenými trestnými činy. Myslím si, že odhalování trestných činů by mělo být odměňováno stejným metrem. Nejlepší odměnou a motivací by měla být poctivá mzda za poctivou práci, ať už se týká jakéhokoliv odhaleného trestného činu. V některých případech by tento postup mohl připomínat přeplácení úplatkářů, a to opravdu nemá s poctivou policejní službou vůbec nic společného. Také nesouhlasím s představou pana ministra o zavedení řízené provokace. Tento institut by podle mého ve společnosti pouze podporoval myšlenku, že všichni lidé jsou „darebáci“. Zároveň považuji za nepřipustné, aby policie vlastní činností vyvolávala páchaní trestné činnosti.

Podle mého názoru je důležité realizovat naplánovaná preventivní opatření například v oblasti pořízení záznamových zařízení k očištění dobrého jména dopravní a pořádkové policie, jinými slovy k usnadnění dokazování legitimního chování policistů. Přínosná by jistě byla také změna celkové koncepce celoživotního vzdělávání od pouhého plnění povinných školení k opravdovému rozvoji lidského potenciálu policistů. V neposlední řadě je potřeba zavést cílené kontroly zejména v rizikových oblastech, tj. v oblastech s častým výskytem korupčního jednání policistů.

Jak jsem zmínil v úvodu, sklony ke korupčnímu chování provází člověka od počátků jeho vývoje a nezbyvá nám, než doufat, že jej nebude provázet až do jeho konce.

Seznam literatury:

1. BRABCOVÁ, I., ZOUBKOVÁ, I.: *Kriminologické aspekty korupce*, Praha: PA ČR, 2004.
2. DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J.: *Korupce*, Praha : Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, Středisko pro výchovu k lidským právům a profesní etiku, 2005
3. FRIČ, P. a kol.: *Korupce na český způsob*, Praha: G plus G, 1999. 302 s. ISBN 80-86103-26-9.
4. CHMELÍK, J. a kolektiv: *Pozornost, úplatek a korupce*, Praha: LINDE, 2003, ISBN: 80-7201-434-X.
5. NOVOTNÝ, Č.: *Boj proti korupci*, Praha. 1999. neprodejně, 80 s. ISBN 80-86008-73-8, přeloženo z publikace Five Issues in European Criminal Justice: Corruption, Women in the Criminal Justice System, Criminal Policy Indicators, Community Crime Prevention and Computer Crime
6. ROUDNÝ, R., ZILVAR, J. a kol.: *KORUPCE, Boj proti korupci ve veřejné správě*, Praha: 2001. 143 s. ISBN 80-7194-314-2.
7. Transparency International - Česká republika.: *Jak efektivní jsou české a slovenské represivní složky?: stíhání korupce a závažné hospodářské kriminality - situace, postupy a doporučení*, Praha, 2007. 117 s. ISBN 978-80-87123-02-7
8. Transparency international. *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. Praha : [s.n.], 2008. 212 s. ISBN 978-80-87123-04-1.
9. Zákon č. 40/2009 Sb.: *Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů*.
10. Zákon č. 140/1961 Sb.: *Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů*.
11. Zákon č. 141/1961 Sb.: *Trestní řád, ve znění pozdějších předpisů*.
12. Zákon č. 283/1991 Sb.: *O Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů*.
13. Zákon č. 361/2003 Sb.: *O služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů*.

Periodika:

14. Časopis: Policista 07/2008

Ostatní literatura – interní materiály Policie České republiky:

15. Interní protikorupční program Ministerstva vnitra, Příloha k PMV č. 29/2010
16. Inspekční zprávy za rok 2003-2009
17. Šídlo, O.: *Indikátory korupce*, Policejní prezidium, Odbor vnitřní kontroly

18. Policejní etika a boj proti korupci ve vzdělávání
19. Policejní prezidium České republiky, Odbor vnitřní kontroly: *Rizika v Policii České republiky*, Praha 2008
20. Statistické údaje Inspekce MV ČR
21. Statistické údaje Inspekce Policie ČR
22. Statistické údaje Policejního prezidia : *Vývoj nežádoucích jevů v Policii České republiky*, Praha 2009

Elektronické zdroje:

23. aplikace.mvcr.cz
24. bezpecnostni-sbory.wbs.cz
25. www.linka199.cz
26. www.policie.cz
27. www.mvcr.cz
28. zakony-online.cz

Seznam tabulek a grafů:

Tabulka č. 1: Korupční jednání policistů v letech 2003-2009

Tabulka č. 2: Korupční jednání policistů v roce 2003 dle právní kvalifikace

Tabulka č. 3: Korupční jednání policistů v roce 2004 dle právní kvalifikace

Tabulka č. 4: Korupční jednání policistů v roce 2005 dle právní kvalifikace

Tabulka č. 5: Korupční jednání policistů v roce 2006 dle právní kvalifikace

Tabulka č. 6: Korupční jednání policistů v roce 2007 dle právní kvalifikace

Tabulka č. 7: Korupční jednání policistů v roce 2008 dle právní kvalifikace

Tabulka č. 8: Korupční jednání policistů v roce 2009 dle právní kvalifikace

Tabulka č. 9: Porovnání korupčního jednání policistů v Jihočeském kraji
s celorepublikovým průměrem

Tabulka č. 10: Procento věcí předaných státnímu zástupci ke konání vyšetřování

Tabulka č. 11: Celkový počet policistů v ČR v letech 2003-2009

Graf č. 1: Vývoj korupčního jednání policistů v letech 2003-2009 v rozdělení dle
právní kvalifikace

Graf č. 2: Vývoj celkového počtu případů korupčního jednání policistů v letech
2003-2009

Seznam příloh:

Příloha č. 1: Etický kodex Policie České republiky

Příloha č. 2: Služební slib příslušníka Policie České republiky

Příloha č. 3: Vybrané skutkové podstaty trestných činů

Příloha č. 1:

Etický kodex Policie České republiky

Příslušníci Policie České republiky, vědomi si svého poslání, spočívajícího ve službě veřejnosti, založeného na úctě a respektu k lidským právům, vyjadřují následující principy, jež chtějí sdílet a dodržovat.

1. Cílem Policie České republiky je

- chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti
- prosazovat zákonnost
- chránit práva a svobody osob
- preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírat ji
- usilovat o trvalou podporu a důvěru veřejnosti

2. Základními hodnotami Policie České republiky je

- profesionalita
- nestrannost
- odpovědnost
- ohleduplnost
- bezúhonnost

3. Závazkem Policie České republiky vůči společnosti je

- prosazovat zákony přiměřenými prostředky s maximální snahou o spolupráci s veřejností, státními a nestátními institucemi
- chovat se důstojně a důvěryhodně, jednat se všemi lidmi slušně, korektně a s porozuměním a respektovat jejich důstojnost
- uplatňovat rovný a korektní přístup ke každé osobě bez rozdílu, v souladu s respektováním kulturní a hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin všude tam, kde nedochází ke střetu se zákony
- při výkonu služby jednat taktně, korektně a vhodně uplatňovat princip volného uvážení, používat donucovacích prostředků pouze v souladu se zákonem; nikdy

nezacházet s žádnou osobou krutě, nehumánně či ponižujícím způsobem

- nést odpovědnost za každou osobu, která byla omezena Policií České republiky na osobní svobodě
- zachovávat mlčenlivost o informacích zjištěných při služební činnosti
- zásadně odmítat jakékoliv korupční jednání, netolerovat tuto protizákonnou činnost u jiných příslušníků Policie České republiky, odmítnout dary nebo jiné výhody, jejichž přijetím by mohlo dojít k ovlivnění výkonu služby
- zásadně se vyhýbat jakémukoliv jednání, které by mohlo být střetem zájmů

4. Závazkem vůči ostatním příslušníkům Policie České republiky je

- usilovat o otevřenou a partnerskou spolupráci
- dbát, aby vztahy byly založeny na základě profesní kolegiality, vzájemné úcty, respektování zásad slušného a korektního jednání; jakékoliv formy šikanování a obtěžování ze strany spolupracovníků či nadřízených jsou vyloučeny
- netolerovat ani nekrýt podezření z trestné činnosti jiných příslušníků Policie České republiky a trestnou činnost neprodleně oznámit; stejně tak netolerovat ani jiné jejich protiprávní jednání či jednání, které je v rozporu s Etickým kodexem Policie České republiky

5. Osobním a profesionálním přístupem příslušníků Policie České republiky je

- nést osobní odpovědnost za svoji morální úroveň a svůj profesionální výkon
- chovat se bezúhonně ve službě i mimo ni tak, aby důstojně reprezentovali Policii České republiky svým jednáním, vystupováním i zevnějškem

Každý příslušník Policie České republiky, který jedná v souladu se zákonem a Etickým kodexem Policie České republiky, si plně zaslouží úctu, respekt a podporu společnosti, jejíž bezpečnost chrání i s nasazením vlastního života.

Příloha č. 2:

Služební slib

„Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu služby budu nestranný a budu důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených a nikdy nezneužiji svého služebního postavení. Budu se vždy a všude chovat tak, abych svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru. Služební povinnosti budu plnit řádně a svědomitě a nebudu váhat při ochraně zájmů České republiky nasadit i vlastní život.“

Příloha č. 3:

Vybrané skutkové podstaty trestných činů

§ 329

Zneužití pravomoci úřední osoby

(1) Úřední osoba, která v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch

- a) vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu,*
- b) překročí svou pravomoc, nebo*
- c) nesplní povinnost vyplývající z její pravomoci,*

bude potrestána odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,

- a) opatří-li činem uvedeným v odstavci 1 sobě nebo jinému značný prospěch,*
- b) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,*
- c) způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci,*
- d) způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem,*
- e) spáchá-li takový čin zneužívaje bezbrannosti, závislosti, tísně, rozumové slabosti nebo nezkušenosti jiného, nebo*
- f) způsobí-li takovým činem značnou škodu.*

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) opatří-li činem uvedeným v odstavci 1 sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo*
- b) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.*

(4) Příprava je trestná.

§ 330

Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti

(1) Úřední osoba, která při výkonu své pravomoci z nedbalosti zmaří nebo podstatně ztíží splnění důležitého úkolu, bude potrestána odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 vážnou poruchu v činnosti orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci,*
- b) způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem,*
- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo*
- d) zajistí-li takovým činem jinému značný prospěch.*

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
- b) zajistí-li takovým činem jinému prospěch velkého rozsahu.

§ 331

Přijetí úplatku

(1) Kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, nebo kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Kdo za okolností uvedených v odstavci 1 úplatek žádá, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, nebo

b) spáchá-li takový čin jako úřední osoba.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin jako úřední osoba v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch.

§ 332

Podplácení

(1) Kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, nebo kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let, propadnutím majetku nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch nebo způsobit jinému značnou škodu anebo jiný zvlášť závažný následek, nebo

b) spáchá-li takový čin vůči úřední osobě.

§ 333

Nepřímé úplatkářství

(1) Kdo žádá nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem nebo prostřednictvím jiného působit na výkon pravomoci úřední osoby, nebo za to, že tak již učinil, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(2) Kdo z důvodu uvedeného v odstavci 1 jinému poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

§ 334

Společné ustanovení

(1) Úplatkem se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok.

(2) Úřední osobou podle § 331 až 333 se vedle osoby uvedené v § 127 rozumí též jakákoliv osoba

- a) zastávající funkci v zákonodárném orgánu, soudním orgánu nebo v jiném orgánu veřejné moci cizího státu,
- b) zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodním soudním orgánu,
- c) zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodní nebo nadnárodní organizaci vytvořené státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného nebo v jejím orgánu nebo instituci, nebo
- d) zastávající funkci v podnikající právnické osobě, v níž má rozhodující vliv Česká republika nebo cizí stát,

pokud je s výkonem takové funkce, zaměstnání nebo práce spojena pravomoc při obstarávání věcí obecného zájmu a trestný čin byl spáchán v souvislosti s touto pravomocí.

(3) Za obstarávání věcí obecného zájmu se považuje též zachovávání povinností uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškozování nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají.

VEŘEJNÝ ČINITEL - podle § 89 Trestního zákona

Veřejným činitelem je volený funkcionář nebo jiný odpovědný pracovník orgánu státní správy a samosprávy, soudu, nebo jiného státního orgánu nebo příslušník ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru, pokud se podílí na plnění úkolů společnosti a státu a používá při tom pravomoci, která mu byla v rámci odpovědnosti za plnění těchto úkolů svěřena.

ÚŘEDNÍ OSOBA - podle § 127 Trestního zákoníku

(1) Úřední osobou je

- a) soudce,
- b) státní zástupce,
- c) prezident České republiky, poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky, člen vlády České republiky nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci,
- d) člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci,
- e) příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie,
- f) soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce,

- g) notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař,*
- h) finanční arbitr a jeho zástupce,*
- i) fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží, pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.*

§ 331 až 333 se vedle osoby uvedené v § 127

rozumí též jakákoliv osoba

a) zastávající funkci v zákonodárném orgánu, soudním orgánu nebo v jiném orgánu veřejné moci cizího státu,

b) zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodním soudním orgánu,

c) zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodní nebo nadnárodní organizaci vytvořené státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného nebo v jejím orgánu nebo instituci, nebo

d) zastávající funkci v podnikající právnické osobě, v níž má rozhodující vliv Česká republika nebo cizí stát, pokud je s výkonem takové funkce, zaměstnání nebo práce spojena pravomoc při obstarávání věcí obecného zájmu a trestný čin byl spáchán v souvislosti s touto pravomocí.

(3) Za obstarávání věcí obecného zájmu se považuje též zachovávání povinnosti uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškození nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají.

ÚPLATEK – dle §334 Trestního zákoníku

Úplatkem se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok.